

Nr 4. 2015

DANMARKS BIBLIOTEKER

DOKK1 ÅBNET: ÅRHUSIANERNE STRØMMER TIL

FN vedtager 2030-Agenda • Nationaliser folkebibliotekerne • Statistik 2014 Oversigter Dokk1 fest • Gates-interview: Deborah Jacobs giver faklen videre til bibliotekslederne Jakob Heide Petersen om prioriteringer og servicemål • Forfatterne: Indgreb i ophavsretsloven bør undgås • Leder: Kulturtilbud skaber vækst og afgør, hvor folk bosætter sig

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

KULTURTILBUD SKABER VÆKST OG AFGØR, HVOR FOLK BOSÆTTER SIG

Steen Bording Andersen (A), formand for Danmarks Biblioteksforening

Et af spørgsmålene højest på den politiske dagsorden er, hvordan vi skaber vækst uden for de større byer. Det er et hot emne for både den nye regering og alle de økonomisk trængte kommuner. Der tales i denne forbindelse om at udflytte statsinstitutioner og om at skabe bedre infrastruktur, og mange kommuner poster penge i bosætningskampagner.

En vigtig del af svaret for det delte Danmark er kultur og hvilke kulturtilbud, man har kommunalt. Det er man tilsyneladende ikke så opmærksom på. Hverken fra regeringen eller de mange kommuner, som skærer i kulturbudgetterne.

Hen over sommeren har Danmarks Biblioteksforening offentliggjort en større undersøgelse. Den viser et klart og markant billede af, at gode kulturtilbud og biblioteker spiller en afgørende rolle for, hvor folk beslutter at bosætte sig. Undersøgelsen viser, at et veludviklet tilbud i kommunen betyder meget for bosætningen. Specielt de veluddannede lægger stor vægt på gode kulturaktiviteter i kommunen.

Det er simpelthen en vigtig pointe, som kommunerne bør minde sig selv om igen og igen: Vil I tiltrække de gode skatteborgere, så sørg for at jeres kulturtilbud, herunder biblioteket, er veludviklet og tidssvarende. Fra tidligere undersøgelser ved vi også, at gode biblioteker spiller en vigtig rolle i at få flere til at tage en uddannelse, som er et andet helt afgørende parameter for vækst i kommunerne.

De kommunale politikere bør især tænke på biblioteket, der som landets største kulturinstitution med 36 mio. årlige besøgende, er det helt naturlige mødested i kommunen. For undersøgelsen viser nemlig også, at biblioteksbrugere især i landdistrikter og småbyer oplever biblioteket som det fælles lokale mødested, åbent for alle mennesker.

Vækstivrige politikere bør nok også notere sig, at særligt blandt de 30-49-årige, som er flyttet indenfor de seneste 10 år, betyder tilstedeværelsen af gode kulturtilbud rigtig meget. Altså netop den gruppe som kommunerne normalt lægger stor vægt på at få som indbyggere, fordi disse på sigt er 'gode' skatteborgere.

Når det kommer til bosætning, bør biblioteket derfor spille en nøglerolle i strategien, når politikerne lægger planer for at udvikle landets kommuner – både lokalt og nationalt.

Forside: Lørdag den 20. juni skete det endelig. Nordeuropas største bibliotek, med meget mere, åbnede med deltagelse af Dronning Margrethe og tusindvis af århusianere. Foto: scmidt hammer lassen architects.

Danmarks Biblioteker

Et biblioteks- og kulturmagasin
19 årg., nr. 4 august 2015

Udgiver/Adresse

Danmarks Biblioteksforening
Farvergade 27D
DK-1463 København K
Telefon: 33 25 09 35
e-mail: db@db.dk
www.db.dk

Redaktør

Hellen Niegaard (hn@db.dk), ansvarsh.

Kommende numre af Danmarks Biblioteker

Nr. 5: 15. oktober 2015

Tidligere numre og artikler

Se www.db.dk

Abonnementspris

For medlemmer kr. 300,-
For ikke-medlemmer kr. 650,-
Studerende ved Danmarks Biblioteksskole kr. 60,-

Annoncer

Formater og priser: www.db.dk, publikationer

Grafisk produktion

Stæhr Grafisk

Tryk

CS Grafisk A/S

Oplag

2.000

ISSN nr.: 1397-1026

Gengivelse af artikler tilladt
med kildeangivelse.

Danmarks Biblioteksforenings Forretningsudvalg

Steen Bording Andersen (A) Aarhus, formand
Hanne Pigonska (V) Odsherred, 1. næstformand
Kirsten Boelt, mediechef, Aalborg Bibliotekerne,
2. næstformand, – Claus Mørkbak Højrup (V),
Hjørring, Hans Skou (V), Aarhus, Inge Dines (A),
Ikast-Brande, Paw Østergaard Jensen (A), Al-
bertslund, John Larsen, biblioteksleder, Odsher-
red, Lars Bornæs, bibliotekschef, Silkeborg og
Lone Hedelund, bibliotekar, Aarhus.

INDHOLD

Der er opbrud i biblioteksbegrebet. Læs om TK-Park biblioteket i et kæmpecenter midt i Bangkok og om åbningen af Dokk1 på havnefronten i Aarhus. Servicebegrebet er inde i et nyskred og nye løsninger på vej. Dette nummer tager fat på begge dele. Og på biblioteket som en af de offentlige bygninger, der har været med til at forme os. Statistik 2014 er offentliggjort – vi bringer den årlige oversigt til brug for sammenlignende studier.

Gates' Global Libraries giver faklen videre til bibliotekernes ledere. De skal kunne levere meget stærkere performance og er simpelthen nødt til at stoppe overlap og gentagelser og i stedet se på, hvad andre har gjort. Læs stort interview med direktør Deborah Jacobs.

Hellen Niegaard

- 2 Kulturtilbud skaber vækst og afgør, hvor folk bosætter sig
- 4 FN sætter nye mål med 2030-Agenda
- 4 Vægtig biblioteksforskning på vej fra Chris Batt
- 5 Nyhedsklip
- 5 E-bøgerne kommer
- 5 Biblioteksservice under transformation
- 6 Debat & Kommentarer I
Nationaliser folkebibliotekerne
Mona Madsen
- 6 Klassiker 2015: Sophus Claussen
- 7 Fremtidsbiblioteket i Bangkok
Jens Thorhaug
- 8 Dokk1 åbnet
Hellen Niegaard
- 10 Anmeldelse:
Huse der har formet os
Elsebeth Tank
- 12 Gates' Global Libraries giver faklen videre.
Interview med Deborah Jacobs,
direktør i GL
Hellen Niegaard
- 15 Bibliotekslederen som modig innovator
Hellen Niegaard
- 16 Japansk professor skriver om
Viborg Bibliotekerne
Mette Thue
- 16 Statistik 2014 - introduktion
- 17 Statistik 2014 i tal
Kirsten Brun
- 22 Bibliotekskompasset rundt
Per Nyeng
- 24 Nyskred i prioriteringer og servicemål
Interview med Jakob Heide Petersen
Hellen Niegaard
- 26 Hvad er bibliotekschefens handlemuligheder?
Ole Bisleth

Foto: Flemming Krogh

Dronning Margrethe modtog model af Dokk1 ved åbningen ... 8

KBH: Nye værdier, kompetenceprofiler og drøm om nyt bibliotek ... 24

Lyveskolen, et læringsprojekt med folkeskolen ... 28

- 27 Debat & Kommentarer II
Indgreb i ophavsretsloven bør undgås
Nanna Gyldenkærne og Anne-Sophie Lunding-Sørensen
- 28 At lære at lyve
Stine Liv Johansen og Nina Christensen
- 30 Folkemøde 2015 i bakspejlet
August Becker

FN afslutter Post-2015-Agenda forhandlingerne i New York og sætter nye mål for 2030

Biblioteker fra hele verden har fået udbredelse af læsning som nøgle for al udvikling med på agendaen. Indsatsområdet er også centralt for vor del af verden, hvor basale læsefærdigheder er under pres.

Efter mere end tre års forhandlinger blev man i FN søndag den 3. august enige om nye mål for en bæredygtig udvikling. I Danmarks Biblioteksforening og i den internationale biblioteksorganisation IFLA har man presset på, for at få adgangen til information med i de fælles mål, og hilser velkomment, at alle FNs medlemsstater er enige om den nye Post-2015 Agenda og en international udviklingsdagsordenen til kamp mod bl.a. fattigdom i verden *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*.

“Vi er utroligt glade for den store indsats som IFLA og danske FN-aktører har lagt i forarbejdet til den nye 2030-Agenda”, udtaler Danmarks Biblioteksforenings formand Steen Bording Andersen (A), der også er medlem af Aarhus byråd.

Den ny FN-Agenda omfatter flere forhold af interesse for bibliotekssektoren, bl.a. målet om udbredelse af læsning som nøgle til al anden udvikling. Et område som IFLA og biblioteksorganisationer som de eneste verden over har arbejdet hårdt for at få med i den nye internationale dagsorden. Et indsatsområde, som ikke bare er relevant for udviklingslande, men i høj grad også for vor del af verdenen, f.eks. i Danmark, hvor det i dag stik mod alle tidligere forventninger er sådan, at nogle unge går ud af skolen uden basale læsefærdigheder.

Danmarks Biblioteksforenings formand og sekretariat vil drøfte udviklingsmålene og agendaens muligheder og udfordringer med internationale partnere på IFLA-kongressen i Ca-

pe Town senere denne måned, og herefter i biblioteksforeningens egne organer.

Bibliotekernes indsats blev allerede tydelig sidste år med vedtagelsen af *IFLA Lyon Deklarationen* om samfundsbetydningen af adgang til viden via læsning, uddannelse og biblioteker. “Bibliotekerne kan spille en afgørende rolle, når et land skal udvikles, idet adgangen til information er central for borgernes muligheder for at uddanne sig. Vi er derfor meget tilfredse med at se, at adgang til information, indsats mod analfabetisme og for læsning er med i de nye FN-mål.

Som formand i biblioteksforeningen er jeg naturligvis særligt glad for at se den stærke omtale af adgang til oplysning, som omhandler bibliotekernes opgave med at sikre offentlig adgang til information samt beskyttelse af fundamentale rettigheder som bl.a. menneskerettigheder”, slutter Steen B. Andersen.

2030-Agendaen omfatter 17 såkaldt bæredygtige udviklingsmål (Sustainable Development Goals -SDGs) og i alt 179 målsætninger omfattende forhold som økonomisk, miljømæssig og social udvikling. Opgaven verden over er nu for alle relevante offentlige og private partnere at bidrage til udmøntning og implementering af hovedmålene for dermed at sikre en global udvikling af samfund baseret på menneskerettigheder og med lige adgang for alle til uddannelse og læring – som vejen til aktivt medborgerskab.

Følg med på: <http://www.ifla.org/node/9726>

■ HELLEN NIEGAARD

(Illustration fra FN-publikation om agenda-processen.)

Biblioteker & digital teknologi:

Ny vægtig forskning

Den tidligere chef for den engelske styrelse for biblioteker, arkiver og museer, Chris Batt, vil være kendt af mange i Danmark for sine inspirerende foredrag.

Han har nu afsluttet fem års arbejde med sin PhD afhandling med titlen *Collection Institutions in the Network Society*. Afhandlingen er en kritisk gennemgang af de engelske biblioteker, museer og arkivers praksis og strategi i brugen af digitale teknologier, der findes betydeligt mangelfuld.

Batt foreslår en ny fælles missionsramme og et radikalt nyt service paradigme som mål for ny strategi, oplyser Jens Thorhauge. Interesserede må vente lidt på afhandlingen, fortæller Chris Batt – den er under finpudsning. Følg med på chrisbattconsulting.com.

@chrisbatt

[NYHEDSKLIP...]

Foto: Steen Brogaard

Med Folketingsvalget 2015 torsdag den 18. juni fik vi ny venstregering og den garvede landspolitiker og tidligere minister Bertel Haarder som kulturminister. Danmarks Biblioteksforening hilser Bertel Haarder velkommen og ser frem til samarbejdet om de mange aktuelle spørgsmål fra e-bogsproblematikker, EU copyright-reform til videreudvikling af landets folkebiblioteker.

E-bogen mest populær i de større byer, mens de mindre samfund sætter stor pris på biblioteket som mødested. Det viser *DB sommerundersøgelse 2015*, db.dk. Også at gode kulturtilbud trækker veluddannede til kommunerne.

Dokk1 blev åbnet med kongelig deltagelse og megen festivitas lørdag den 20. juni. De besøgende vælter ind. Første måned viser et besøgstal på 120.000. Heraf havde omkring 9.000 ærinde til Borgerservice. Besøgstallet i det gamle hovedbibliotek var sidste år ca. 40.000. Dermed følger Dokk1 successen op fra Moesgaard Museum og Aros, der også er publikumsmagneter.

Stor Dokk1 åbningsreportage side 8-10.

Bogforum 2015 processen er i fuld gang. Bibliotekerne gentager succesen fra sidste år med en kæmpe stor fælles stand. Hele 18 biblioteker samt eReolen.dk er med i år mod 11 biblioteker i 2014. Sponsor er igen DBC, BF og HK og naturligvis DB, som projektansvarlig.

DB og arbejdsgruppen laver et stort scene-program og messens flotteste udstilling om Det Digitale Bibliotek. Til dine brugere og kolleger, til fagfolk og politikere af alle slags.

På gensyn den 6. til 8. november på standen *Danmarks Biblioteker* i Bella Center.

E-bøgerne kommer

Rigets tilstand. Flere aviser har i løbet af sommeren haft ledere og indslag om biblioteket og dets udvikling. Bl.a. skriver *Politiken* i sin leder den 4. juli:

"Bogfolk må omfavne et marked i forvandling. Bøger læses oftere digitalt. Det er mest talt ikke bogbranchens skyld, at det er nu mere end hver 10. skønlitterære bog, der læses digitalt. Det er en udvikling, forbrugerne har skabt på trods af branchens benspænd, ikke mindst over for bibliotekernes digitale portal, eReolen.

Det handler om det hastigt voksende e-bogs-marked, der sammen med lyd-bøger tegner sig for knap 8 % af markedet, alene inden for skønlitteratur 12 procent. Flere og flere læsere dropper de papirbøger, der lige siden Gutenbergs revolution af bogtrykkerkunsten har gjort verden til et rigere sted. I stedet vælger de at læse litteratur på iPads og e-readere. Det bliver verden ikke til et fattigere sted af. Om forlagene bliver fattigere, er en anden snak, og denne usikkerhed omkring indtjening har i mange år fået forlagene til at forhale udviklingen i stedet for at fremskynde den."

Januars eReolen-aftale, og sommerens Lindhardt og Ringhof-udmelding om digitalisering af gl. titler sætter skub i en udvikling, både stat og fonde burde støtte mere aktivt.

Biblioteksservice under transformation

Bibliotekernes service er under forvandling. Hvad er idéen i det, og er det godt eller skidt for brugerne, spørges der om i både medier samt fra brugere og fagside. Årsagerne skal ses i et miks af nye biblioteksservices og nye teknologiske redskaber. Ofte i en knap økonomi i en tid med øget opgaveomfang.

■ I Næstved skulle borgerne således fra 4. maj bestille tid, når de ønskede vejledning til at søge litteratur, som ved mere omfattende Borgerservice-spørgsmål. En ordning der gjorde op med den mangeårige service og mulighed for at komme direkte ind fra gaden og få en grundig hjælp af bibliotekaren. Til Bibliotekarforbundets

Perspektiv 19. maj, forklarede souschef Michael Olsen, at man efterhånden er så hårdt presset økonomisk, at man prioriterer "en masse service med udadrettede opgaver som arrangementer, udstillinger, læring til borgerne og aktiviteter med borgerne frem for en bemandet skranke". Ordningen er siden starten af august trukket tilbage. Nu kan borgerne på hovedbiblioteket i Næstved igen få hjælp fra en bibliotekar - præcis når de står og mangler den.

En udvikling i denne retning er i mellemtiden blevet taget op i flere biblioteksfora, og bliver det også i dette nummer – dog ud fra en anden vinkel: Den ledelsesmæssige.

Service transformationen handler på ledelsesniveau mindst lige så meget om en ændret holdning til hvilke værdier, der i dag giver god biblioteksservice.

Dette nummer bringer flere forskellige indslag om ledelsens aktuelle udfordringer. Set i et internationalt perspektiv fra Deborah Jacobs stol, direktøren i Gates Fondens program *Global Libraries*. Og i et mere generelt lys i en analyse fra Pluss Leadership.

At et moderne servicekoncept skulle svække biblioteket som sådan, afvises totalt af Jakob Heide Petersen, chef for Københavns Hovedbibliotek og Biblioteksudvikling, i interviewet side 12-13. Tværtimod, lyder den kontante melding.

Kære kulturminister: Nationaliser folkebibliotekerne!

For nylig kom en bekymret låner til mig: "Nu smider biblioteket igen hundredevis af klassiske cd'er ud – mange specielle indspilninger og sjældne værker – hvordan kan jeg være sikker på, at de kan lånes andre steder fra?" spurgte han. "Alle landets bibliote-

ker burde tale sammen om, hvad man kasserer", var hans forslag.

Og jeg synes faktisk, at han har en pointe. Det er en farlig vej, vi i biblioteksvæsenet er slået ind på – men i den nuværende struktur er der ikke mange alternative veje, for hvert kommunale biblioteksvæsen er selvstændigt og koordinerer hverken indkøb og kassation med de andre.

Bibliotekerne køber ikke ret mange nye cd'er mere. Og bibliotekernes digitale musiktjeneste BibZoom er fravalgt af mange biblioteker, fordi den var for dyr i

forhold til benyttelsen – de allerfleste lånere finder deres musik andre steder på nettet. Men nogle borgere er ikke på nettet, har måske ikke råd – og hvordan sørger vi så for, at alle landets borgere stadig kan få et bredt kendskab til gammelt og nyt fra musikkens verden?

På bogområdet kasserer bibliotekerne også voldsomt, og bestanden er nok under halvdelen af, hvad den var for 10 år siden. Til gengæld har vi fået eReolen, som tilbyder downloads af e-bøger og netlydbøger til brugerne, men ud over at den digitale model mærkværdigvis tegner til at blive dyrere for bibliotekerne, rummer den langtfra, hvad der har været udgivet af trykte bøger. Heldigvis sikrer overbygninger som Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek, at alt det trykte stadig kan fremskaffes, for på dette område er der fri og gratis låneret på tværs af kommunegrænserne.

Det gælder ikke de digitale materialer. Her er folkebibliotekerne pludselig bombet tilbage til at være 'kommunebiblioteker', som hver især skal investere i licenser kun for egne indbyggere – og for mange lånere kan det kanoniserede kommunale selvstyre medføre stor ulighed i

bibliotekstilbuddet på hver side af en kommunegrænse – ulighed i en grad, som man aldrig ville acceptere på f.eks. sundheds- eller folkeskoleområdet.

Mit forslag er at få folkebibliotekerne lagt ind under staten med en vis grad af fastlagte normer for virksomheden, men stadig med frihed til at profilere og forankre tilbuddene lokalt. Alle relevante licenser skal naturligvis købes på nationalt plan, således at man reelt har samme adgang til viden og information overalt i landet, uanset om man bor i storbyen eller i en fattigere provinskommune. En fælles låneradministration vil desuden effektivisere driften og give langt bedre mulighed for at forfølge 'misbrugere', som flytter mellem kommunerne.

Allerede nu har vi mange fælles løsninger i biblioteksvæsenet – hvorfor ikke tage de sidste skridt?

■ **MONA MADSEN**

Fritids-, kultur- og bibliotekschef,
Solrød Kommune
Medlem af kommunalbestyrelsen (L),
Rudersdal Kommune

Indlægget er også bragt i Politiken den 6. aug. 2015

KLASSIKER 2015 SOPHUS CLAUSSEN

VELKOMMEN TIL ÅBNINGEN! TIRSDAG DEN 22. SEPT. KL. 17.00
KØBENHAVNS HOVEDBIBLIOTEK, KRYSTALGADE 15, KØBENHAVN K.

VELKOMST

JOHAN ROSDAHL, KLASSIKERKOMITÉEN

INTRODUKTION TIL SOPHUS CLAUSSEN OG HANS FORFATTERSKAB

PEER E. SØRENSEN – PROFESSOR EMERITUS

FORFATTEROPLÆSNING AF CLAUSSENS DIGTE SAMT ANTONIUS I PARIS

OG AF EGNE VÆRKER VED TRE DANSKE FORFATTERE: METTE MOESTRUP,
ANNE-SOPHIE LUNDING-SØRENSEN OG MORTEN SØNDERGAARD

TAK FOR I AFTEN

MICHEL STEEN-HANSEN, DANMARKS BIBLIOTEKSFØRING

ARRANGØR: KLASSIKERKOMITÉEN

SE ANDRE EVENTS PÅ KLASSIKERDAGEN.DK

KLASSIKERDAGEN
TIRSDAG DEN 22. SEPTEMBER 2015

SOPHUS CLAUSSEN

TJEK IND PÅ
WWW.KLASSIKERDAGEN.DK

Danmarks Biblioteksforening • Selskabet for de nordiske sprog- og litteraturvidenskaber • Det Danske Sprog- og Litteraturselskab • Det Kongelige Bibliotek
Klassikerdagen støttes af Københavns Kommunes Bibliotekstjeneste, Østfyns og Sønderlands Biblioteksforening

Fotos: Bangkok Travels

Fremtidssbiblioteket i Bangkok

På 8. etage i det gigantiske forretningscenter, CentralWorld, midt i Bangkok ligger Thailand Knowledge Park, i daglig tale TK-Park. Det er et futuristisk bibliotek – dybt forbløffende – indtil man forstår, at det er tænkt og skabt som en prototype på et fremtidssbibliotek.

Stærkt bekræftende er det, at dette fremtidssbibliotek grundlæggende vælger samme type greb som vores frontløberbiblioteker, skønt skabt i et land, der er så forskelligt fra os i kultur og tradition.

Biblioteket har unik status med direkte reference til premierministerens kontor. Visionen bag det er at skabe redskaber til nye læringsformer, der kan omskabe Thailand til et lærende samfund og samtidig være en levende model for andre biblioteker. Hovedidéen er at forlade samlingsorienteringen til fordel for aktiviteter og processer, der skaber læring og kreativitet uden for det etablerede uddannelsessystem.

Det gør de som hos os ved at skabe workshops, lege, spil og skabe en atmosfære, der er mere hjemlig end institutionel.

Biblioteket afholder regulære kurser, f.eks. på IT- og musikområdet, men de udvikler også medier, der mangler, i samarbejde med professionelle udviklere. Et eksempel er computerspil, der skal formidle den Thailandske mytologi og historie, som er ved at gå i glemmebogen. Computerspillene er bare ét element i programmet *Creative Games*, der sammen med *Digital TK* har et væld af redskaber og medier, der sigter mod nye former for e-læring. Programmet er sammen med 'TK Public Online Library' bibliotekets digitale bud, der er populære som smartphone apps. Produktionen af tidssvarende medier er især

rettet mod unge og har et klart identitetsskabende formål. Hånd i hånd med denne indsats er der også klassiske læsekampagner.

De fysiske rum er fulde af liv i interiører, der er designet til stedet, men med markant forskellige signaler i de 12 zoner: torvet med åben scene, café, 'læsepark og mediatek', musikbibliotek, lydstudie, IT-bibliotek og IT-værksted, børnezone, stille-rum, auditorium, mini-teater og endelig et 'Mind Room', der er tænkt som et innovationsværksted, der lige nu er begyndt at arbejde med maker-spaces og fab-labs.

TK-Park har eksisteret i ti år. Det er i stadig udvikling og holder årlige konferencer med internationalt input for Thailands folkebiblioteker. Det er skabt med en særlig bevilling og som en slags levende modelprogram for folkebiblioteker. Helt tilfældig er det genkendelige i tankegangen ikke. Bibliotekets grundlægger fremhæver tre inspirationer: Multimedietænkningen i biblioteket i Pompidoucentret i Paris, den offensive dagligslvlæring i ideastores i London og målgruppeorienteringen i Singapores biblioteker. Det virker!

■ JENS THORHAUGE

jenthorhaugedk
scandinavianalliancegroup.com

DOKK1

Det var næsten ikke til at tro og nærmest lidt eventyragtigt. Lørdag den 20. juni fik borgerne i Aarhus århundredets nok hidtil største og mest omtalte gave: Dokk1 – Dokken. Efter to årtier med indledende drøftelser, flere års politisk-økonomiske forhandlinger og faglige forberedelser og projekter af mange slags samt lang tids gevaldigt byggerod i området kom belønningen. Et splinternyt hovedbibliotek – et bibliotek 'med meget mere' beliggende ved åens udmunding på det gamle færgeområde.

Master Fatman og andre sørgede for en regulær folkefest til dagens mange tusinde Dokk1-besøgende.
Fotos: Hovedbiblioteket, Kultur og Borgerservice, Aarhus Kommune

Under bevågenhed fra pressen, en gedigen stime honoratiores og byrådsmedlemmer flankeret af mange hundreder af tilskuere i alle aldre på og omkring kæmpetrappen op til indgangen, kunne Dronning Margrethe og borgmester Jacob Bundsgaard kl. 11 sammen åbne pakken.

Med et let og et kongeligt træk i en kolossal stor sløjfe lavet af 80 meter kongeblát silkestof og placeret over hovedindgangen, blev der adgang til herlighederne i Nordeuropas mest fremadrettede biblioteksbyggeri i nyere tid.

Solskin, dronninge-gong og gudfædre på stribe

Samtidig afbrød fint solskin flere dages regnvej og gjorde dagen ekstra festlig. Det var heldigt, for på en mobil scene på Europa Plads ved trappens fod, diventerede Aarhus Jazz Orchestra det talstærke publikum med *My way* og andre Sinatra-numre inden disse afløstes af mere rocket musik. Hendes Majestæt fik en særrundvisning, hvorefter dronningen tilsluttede sig de øvrige gæster på toppen af Rampen med direkte udsigt til de store legedyr, Bjørnen og Dragen, på balkonplatformen uden for og til Dannebrog ved kajen over for. Og folket kom ind. Og de heldige allerforrest kunne kigge med op til åbningsceremonien.

Ved kunstværket *Gongen* øverst for Rampen lagde Aarhus socialdemokratiske borgmester Jacob Bundsgaard ud med en formel åbnings- og festtale. Som i alle rigtige eventyr talte herefter tre af byggeriets gudfædre og bagmænd. Først Jesper Nygård, adm. direktør i Realdania og dernæst de to rådmænd Kristian Würtz og Rabih Azad-Ahmad.

Kronen på værket og afslutningen på den mere formelle del af festlighederne var uropførelsen af *Dokk1 – Watermusic 2015*, et sprudlende musikstykke inspireret af så forskellige elementer som Händels barokmusik, byens historie fra vikingernes Aros til

havnebyen Aarhus og af Gongen. Herefter væltede det halve af Aarhus ind ad dørene. Den store interesse holdt sig ugen igennem, hvor dagene var fyldt med festindslag af mange arter og for alle aldre. Og som i et rigtigt eventyr forlyder det, at det er de fortsat.

Trekvart milliard til ambitiøs byudvikling

Realdanias Jesper Nygård var begejstret for byens nye samlingssted og dets rolle som del af et stort byudviklingsprojekt. "Et nyt centrum i Aarhus er ved at tage form her, hvor vikingeskibene engang blev trukket op på stranden langs åens bredder. Og Dokk1 er et meget stort og vigtigt skridt på vejen med alle de muligheder, som huset byder på. Det er borgernes hus – et dynamisk og inspirerende sted fyldt med tilbud og faciliteter."

Realdania har samlet set bidraget med knap 700 mio. kroner. Dels til byggeriets fuldautomatiske parkeringsanlæg, dels til åbningen af den sidste bid af åen til Europa Plads og infrastrukturen rundt om bygningen. "Og vi er meget stolte over muligheden for gennem dette partnerskab med Aarhus Kommune at bringe by, borgere og bugt sammen igen", lød det. Realdania-direktøren takkede alle de mange involverede byggepartnere for et godt samarbejde. For projekter "i denne skala og med så høje ambitioner kræver tætte og tillidsfulde relationer". Alt i alt anslås det, at byggeriet har kostet omkring 2,5 mia. kroner.

Forvandling af indre havn til nyt byrum

Rådmand for Teknik og Miljø, Kristian Würtz (A), fortalte om den store og fortsatte omlægning af åen og indre havn – tidligere en industrihavn – der skal åbne havnens nye pladser og byrum op og binde dem sammen med byen. Vi har fået "en helt ny bydel på havnen, som inviterer til både ophold, aktiviteter og leg. Noget som alle byens borgere og gæster får glæde af", spåede Kristian Würtz. Forvandlingen er ikke overstået, mange projekter følger f.eks. letbanen mellem Grenå og Odder, der åbnes i Kulturbyåret 2017.

Herudover fremhævede rådmanden de klimamæssige forbedringer, der var lavet i samme hug. En sluse og et usynligt dige, som kan være med til at skærme midtbyen bedre mod skybrud og eventuelle kommende oversvømmelser som følge af klimaforandringer. Med de mange nye havneaktiviteter og nedlæggelse af p-pladser på området har Aarhus sammen med RealDania Byg etableret et fuldautomatisk, p-anlæg med adgang i stueetagen og opbevaring under jorden. "Med plads til knap 1.000 biler i tre etager er der tale om Europas største fuldautomatiske parkeringsanlæg", lød det stolt fra rådmanden.

En docking-station for mennesker og idéer

Folkebiblioteker har i generationer spillet en vigtig rolle som

sted for deling af viden – og som stedet, hvor viden gøres tilgængelig for alle uanset baggrund og forudsætninger, fremhævede kulturrådmænd Rabih Azad-Ahmad (B) i åbningens sidste tale. “Steder hvor vores demokrati og kultur opleves og udvikles”.

En dok forbindes traditionelt med noget maritimt og passer perfekt her på havnen med den fantastiske biblioteksudsigt. Men i “ - nutidens sprog er en dock noget helt andet. Moderne computere er forsynet med en docking-station. Et samlingspunkt. Et sted der forbinder og skaber sammenhæng. Det er også visionen for Dokken. Den skal være en docking-station for mennesker og idéer. Et samlingspunkt for demokratiet. I et demokrati og velfærdssamfund er det ikke vores baggrund, der skal bestemme vores muligheder, men de valg vi selv træffer – på et oplyst grundlag”, sagde rådmænd, inden han præsenterede husets mest utraditionelle kunstværk: *Gongen* af Kirstine Roepstorff. En 7,5 meter lang rørklokke i bronze forbundet med fødeafdelingen på Skejby Sygehus. Når nybagte forældre her trykker på en særlig knap, lyder rørklokken midt inde i Aarhus, og alle kan høre, at en lille, ny århusianer er kommet til verden. Rabih Azad-Ahmad inviterede herefter Dronning Margrethe til at indvie *Gongen* som symbol på Dokkens fødsel.

■ Den internationale åbning finder sted 12. september som optakt til NEXT LIBRARY. Den internationale bibliotekskonference samler hundredvis af gæster, varer flere dage og slutter 15. september.

■ I næste nummer af *Danmarks Biblioteker* anmeldes byggeriet af arkitekt Thomas Mølvig, og biblioteksindretning og service af undertegnede.

■ HELLEN NIEGAARD

ARKITEKTURENS OFFENTLIGE RUM

Anmeldelse ved Elsebeth Tank

Vi har noget med at gå til yderligheder på disse breddegrader. Det gjaldt også med behandlingsformen lobotomi, bedre kendt som ‘det hvide snit’. Det ultimative kirurgiske indgreb, der først blev forbudt her til lands i 1983. Inden da havde danske læger lagt snittet på 4.000 patienter, hvilket er rekord i forhold til befolkningstal. Dét er indholdet i en af de mange korte, men yderst interessante fortællinger, der i bogen *Huse der har formet os*, kobler samfundsudvikling og arkitektur; bogen er netop udkommet i forbindelse med en stor sommerudstilling med samme titel i Rundetårn.

Vi indbydes i bogen og på udstillingen til at forstå ambitionerne bag mange af de offentlige byggerier, som har lagt fysiske rammer til de seneste århundreders udviklingshistorie, herunder til velfærdssamfundets udvikling.

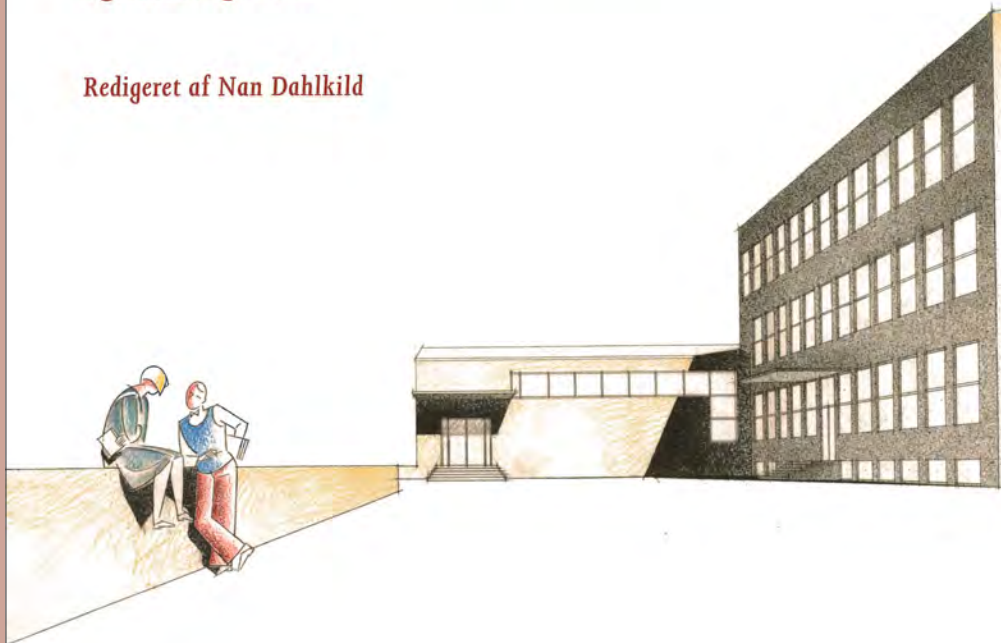
Talrige eksempler fra Danmarks Kunstbiblioteks righoldige samlinger af lysende arkitekters tegninger, akvareller, fotos og modeller gør læsningen til en sanselig oplevelse, og tydeliggør den trykte bogs overlegenhed, når det gælder værker med rigt billedmateriale. Det er som at blive inviteret ind i troldmandens eget værksted, og få en fornemmelse af det liv og de drømme, der er på spil, når de store mestre og deres assistenter tager plads bag tegnebordene, hvad enten det er for at tegne en kilometersten, Glyptoteket eller det nye Statsfængsel Østjylland.

Bogen er en fin anledning til at dykke ned i kulturarvsmateriale, som normalt er utilgængeligt for offentligheden. Gennem otte kapitler skrevet af Nan Dahlkild, Jørgen Hegner Christiansen, Ning de Coninck-Smith og Kim Dirkinck-Holmfed inviteres læseren på rejse til lands til vands og i luften, fra rytterskole til skolecampus, ind i kulturens bygninger, down memory lane til

HUSE DER HAR FORMET OS

Arkitekturhistorien bag danskernes institutioner
og offentlige rum

Redigeret af Nan Dahlkild

MUSEUM TUSCULANUMS FORLAG
DANMARKS KUNSTBIBLIOTEK

Bogen er udgivet i tilknytning til udstillingen HUSE DER HAR FORMET OS, som er arrangeret af Danmarks Kunstbibliotek i samarbejde med Nan Dahlkild. Den viser i tegninger og modeller eksempler på danskernes institutioner og afholdes i Bibliotekssalen i Rundetårn i perioden 4. juli til 23. august 2015.

Bogen er udgivet af forlaget Museum Tusulanum. 248 kroner.

tidligere seværdige, nu ofte nedlagte posthuse eller toldkammerbygninger, ind i magtens huse, på hospitaler og galeanstalter og sidst, men ikke mindst i kroppens rum.

I kapitlet om hospitaler og galeanstalter skildrer Kim Dirkinck-Holmfeld flere kampe mellem arkitekter og lægestand udkæmpet i forbindelse med opførelse af prægnante hospitalsbyggerier. På denne baggrund er konklusionen, at "næsten alle hospitaler har været forældede ved indvielsen og spørgsmålet er, om det også vil være sådan fremtidigt?" Desværre lyder det sandsynligt; men også angstprovokerende med tanke på de milliarder, der i disse år spenderes på landets nye supersygehuse. Historien viser os værdien af gensidig lydhørhed, respekt og generøsitet mellem arkitekter og fagfolk. Det skal til for at skabe synergi og nå til den bedste tredje version af et hus, som ingen af parterne kan nå ale-ne.

Kulturens huse behandles med stor virtuositet af Nan Dahlkild, som også er bogens redaktør. Det er underholdende og opbyggeligt at læse om biblioteksbyggerier fra det første danske

universitetsbibliotek, grundlagt i 1482 og til 1900-tallet, hvor idéen om folkebiblioteker slog igennem og voksede sig stærk. Undervejs anslår ord som 'morskabslæsning', 'åndelig lyststation' og 'tempel for åndsliv' en lystbetonet og frisættende biblioteksdiskurs, som kontrasterer med den puritanske og nytteorienteret diskurs, der alt for ofte dominerer vor tids biblioteks-samtale. Også i denne sammenhæng kan historien inspirere.

Kvinder har kun haft stemmeret i 100 af de 3-400 år, bogen primært beskæftiger sig med. Det spejler sig også i periodens arkitekturhistorie. Der er således naturlige grunde til, at meget få kvinder er nævnt i bogens tekst. Der kunne have været mere fyl-dig omtale af skoler og kulturhuse skabt af Zaha Hadid, Lene Tranberg og Dorte Mandrup. Men der er nok brug for mere tid for at skabe refleksiv afstand til disse nye værker og offentlighedens modtagelse af dem.

■ ELSEBETH TANK
etank.nu

INTERVIEW MED DEBORAH JACOBS I DOKK1

GATES' GLOBAL LIBRARIES GIVER FAKLEN VIDERE

En urokkelig tro på ligeværd, på det enkelte menneske og på partnerskab. Det er kerneværdierne bag vor tids største velgørende biblioteksfond – Bill & Melinda Gates Foundation – og dens biblioteksprogrammer. Fonden står bag indførelsen af informationsteknologi og moderne biblioteksservice til millioner af mennesker og har gjort det i omkring 20 år. Pionerånd, masser af penge og en stor portion målrettedhed er baggrunden for succesen.

Gennem mange år har Global Libraries og prisen *Access to Learning Award* (ATLA) bidraget til at styrke innovative måder, hvorigennem biblioteker og lignende organisationer kan sikre borgere adgang til informationsteknologien (ICT) og internettet.

I juni 2015 i Aarhus interviewede *Danmarks Biblioteker* Deborah Jacobs, direktør i Gates-fondens Global Libraries-program, om fondens bevæggrunde for at deltage i biblioteksudvikling, om selve programmet og om den tilknyttede pris, ATLA.

Efter 15 år med prisen, også kendt som Gates-fondens bibliotekspris, blev den eftertragtede Global Libraries-ankendelse markeret for sidste gang under IFLA 2014 i Lyon, mens selve programmet står foran en flerårig udfasning. Interviewet handler derfor også om, hvorfor man lukker ned.

Impact, impact & impact

Deborah Jacobs og jeg mødes i Dokk1, Aarhus' nye hovedbibliotek og kulturhus, dagen før åbningen. Med en kop skoldhed kaffe sætter vi os ved et bord øverst ved Rampen og bibliotekets store Gong. Masser af håndværkere, bibliotekskolleger og rengøringsfolk arbejder med den sidste finpudsning omkring os før den store åbningsfest og Dronning Margrethes besøg. Skønt vi har en af Danmarks smukkeste, og i alle tilfælde nyeste, biblioteksudsigt over Aarhus by og havn til alle sider, bliver vi hurtigt optaget af fortællingen om vor tids største donor-fond. Ikke siden den skotsk/amerikanske industrimagnat Andrew Carnegies massive bibliotekssponsoring og etablering af 2.500 Carnegie folkebiblioteker i perioden 1883 til 1929 har verden set noget tilsvarende. Vi begynder med ATLA.

Hvorfor lukkes ATLA-prisen ned. Mener fonden, at biblioteksadgang til viden og læring via internet og informationsteknologi i dag er en realitet alle vegne?

“ Dette er fremtidens bibliotek. Det stærke bibliotek er en drivkraft, og en af motorerne bag dynamisk samfundsudvikling, mener Deborah Jacobs. Om Dokk1 sammenlignet med Seattles hovedbibliotek fra 2004: - Der er i begge tilfælde tale om meget markante bygninger, skabt til og aktivt tænkt ind i en ny byudvikling. Også i Seattle har man et kig til vandet, 'men slet ikke som her med den helt fantastiske panoramaudsigt!'. Jacobs fremhæver endvidere Aarhus nye hovedbibliotek for dets vægt på aktiviteter i sammenspil med lokalsamfundet.

“Ja og nej, selvfølgelig ikke”, svarer Deborah Jacobs med et strålende smil. “Ja, fordi vi kan konstatere, at det vi nu ser rundt omkring stort set er 'mere af samme slags'. Altså projekter og initiativer, der tager problematikker op som dem, fonden allerede har støttet.” Og her er fonden meget målrettet i al sin virksomhed. Dens metode er at gå ind og sætte fokus på og understøtte en nødvendig nyudvikling på et givet område. Når der så er etableret en form for generel forståelse på feltet og en nyudvikling er i gang, overlades banen til 'projektejerne'. Hvorefter fonden selv kaster sig over andre påtrængende behov.

Deborah Jacobs uddyber: “Vi har i fonden en oplevelse af at have gjort, hvad vi kunne for at skabe opmærksomhed omkring og

understøtte en udvikling, der sikrede overgangen til læring med en teknologisk set nutidig adgang til kundskab og information.” Der er under ATLA-prisen samlet uddelt 13.5 mio. US\$; de er gået til 16 biblioteker og almenyttige organisationer i femten lande. Mange, mange flere dollars er dog brugt i programmerne.

Hvad er der mere konkret kommet ud af ATLA?

“Prisen er tildelt vidt forskellige bibliotekstyper og andre beslægtede organisationer. Første gang i 1999 gik den til Helsinki’s biblioteker, som allerede dengang arbejdede målrettet med borgernes vidensadgang via informations- og kommunikationsteknologi, og som brugte pengene til at skabe yderligere IT-tilbud til borgerne i den finske hovedstad. Til stor inspiration for mange andre landes biblioteker”, anser Deborah Jacobs.

Siden er prisen især gået til tiltag i lande under udvikling som f.eks. Nepal og Bangladesh. Men også veludviklede bibliotekssystemer har modtaget den. Blandt andet Aarhus Bibliotekerne i 2004, hvor prisen gik til to parter; den anden var et kinesisk projekt for betjening af landområder. Aarhus fik prisen for sine internet-services til immigranter og flygtninge. Den seneste modtager var biblioteksprogrammet *e-library Nenasala* i Sri Lanka (se *Danmarks Biblioteker*, 4/2014).

Bag prisen står fondens omfattende internationale biblioteksprogram *Global Libraries*, som Jacobs siden 2008 er ansvarlig for. Et program, der etableredes i 1999 i forlængelse af Gates-fondens hjemlige biblioteksprogram: *U.S. Libraries Program*.

Biblioteksprogrammerne:

Brobygger i informationssamfundet

Bill & Melinda Gates Foundation bruger i øjeblikket 20 milliarder danske kroner årligt på udvikling, hvilket ifølge den danske ph.d.stipendiat Adam Moe Fejerskov, RUC, er mere end hele Danmarks aktuelle bistandsprojekt. Fejerskov er i gang med at analysere, hvad der sker, når en enkeltspiller som Gates Fonden går ind med så enormt store summer kombineret med egne udviklingsmål. Biblioteksmæssigt er det indlysende, at fonden har en oplagt interesse i at sprede IT og styrke befolkningens IT-brug – fondsmidlerne kommer immervæk fra Gates engagement i Microsoft som selskabets grundlægger. Men det er ikke hele historien.

Gates-fonden bygger på en vision om, at alle menneskers liv har samme værdi. I lighed med tankegangen bag folkebiblioteket. Om starten på hele biblioteksengagementet fortæller Bill og Melinda Gates selv i en video produceret om fondens biblioteksaktiviteter:

“Tilbage i 1990’erne voksede kløften mellem dem, som havde adgang og dem, som ikke havde. Dét ønskede vi at gøre noget ved. Bibliotekerne har altid været det sted, hvor folk kom for at hente information og viden. Men i en stram økonomisk tid og uden det rigtige udstyr kunne bibliotekerne ikke længere følge med”, derfor gik man ind i et stort biblioteksprogram i partnerskab med biblioteksområdet. Først i USA og siden internationalt.

I 1997, hvor mindre end hvert fjerde af de amerikanske biblioteker havde adgang til computere og internettet, satte fonden fuld skrue på sit amerikanske biblioteksprogram. Med en samlet donation på 200 mio. US\$. Man lagde ud der, hvor færrest var opkoblet, nemlig i staten Alabama. I praksis tog programmets

medarbejdere ud til bibliotekerne med udstyr og hjælp med at få det hele op at stå, med at komme på nettet og med at uddanne personalet. I omtalte video fortæller en programmerarbejder, hvordan bibliotekaren dengang simpelthen kunne ringe til Seattle, hvis der opstod et problem.

Bæredygtighed og døråbner

Mellem 2000 og 2003 blev 100% af de amerikanske folkebiblioteker faktisk opkoblet. Blandt andet takket være Gates-initiativet. Dét, fonden lærte af denne indsats, var ifølge Deborah Jacobs betydningen af at arbejde i stor-skala og i et partnerskab med det politiske niveau. Og dét element blev siden overført til det internationale biblioteksprogram, *Global Libraries*.

Fonden ønsker ikke at være ‘ene-donor’, hverken i USA eller ude i verdenen. Målsætningen er at fungere som en art dør-åbner. For projekterne må og skal være bæredygtige. Forstået sådan, at f.eks. regeringer i GL-programmets modtagerlande selv har skullet gå ind med en andel og dermed påtage sig et ansvar for videreudvikling og for vedvarende bæredygtighed i deres biblioteker. Det første land man gik ind i på storskalaniveau, var i Chile.

Her har, oplyser Jacobs, således tre præsidenter fra tre forskellige politiske partier valgt til stadighed at støtte og finansiere i *Global Libraries*-initiativerne. Biblioteket understøtter læring og uddannelse, hvilket er vigtigt for den enkelte borger, men også for (lokal)samfundet i fondens samarbejdslande.

“Ethvert menneske har ret til ‘good information’ – kvalificeret vidensadgang. Folkebiblioteket spiller i den sammenhæng en væsentlig rolle. Det og dets service bidrager til at hjælpe det enkelte menneske, så det bliver i stand til at tackle eget liv og udvikle egne vilkår. Det handler om information og om innovation. I tal har vi gennem de omkring 20 år, hvor disse programmer har kørt, været direkte involveret i at forbedre livet for 253 millioner mennesker i 53 stater. Biblioteksprogrammerne har virkelig været en succeshistorie for fonden”, fremhæver Deborah Jacobs.

Hvorfor så slutte nu?

“Vi slutter først i løbet af en lille håndfuld år. Der er stadig masser at gøre på biblioteksområdet. Men jeg er overbevist om, at områdets fagfolk nu er klædt på til og klar til at sige ‘tak Bill og Melinda Gates for jeres indsats. Herfra tager vi selv over’. I alle tilfælde har vi arbejdet for en sådan udvikling”, mener *Global Libraries* direktøren.

Global Libraries-direktøren peger som fremadrettede initiativer på USA-programmet *Libraries Transforming Communities* og på *International Network of Emerging Library Innovators*-programmet (INELI) samt på fondens flerårige samarbejde med IFLA, den internationale biblioteksorganisation, om advocacy-indsats for bibliotekerne på forskellig vis. Noget man til de kommende år har afsat 10 + 10 mio. US\$ til.

“Når det handler om INELI, er vi i færd med at etablere en fond, der med et nyt professionelt styrelsesorgan skal tage hånd om dette programs fortsatte arbejde.” Det er tydeligvis et centralt projekt for fremtidssikringen af hele *Global Libraries*-indsatsen og et hjertebarn for Deborah Jacobs personligt.

BIBLIOTEKSLEDEREN SOM MODIG INNOVATOR

Foto: Gates Foundation

Deborah Jacobs om netværket: International Network of Emerging Library Innovators (INELI)

For at sikre lige adgang til information i den digitale tidsalder mener Deborah Jacobs – bl.a. inspireret af John Palfrey, forfatter og debattør samt leder af Phillips Academy – Andover og direktør for Berkman Center for Internet & Society – at bibliotekernes ledelser og ejere nu, som i NU, skal erkende vigtigheden af at transformere biblioteker til en stadig mere digital fremtid. Eksempelvis ved aktivt at tilpasse sig borgernes ændrede mediebrug og -vaner i forhold til formidling af information og viden og samtidig nyudvikle det fysiske bibliotek til det mødested, som borgerne ønsker sig. Gør man ikke det, udhules folkebibliotekets værdi og betydning for borgerne og for samfundet.

“Vi søger i fondens regi og i samarbejde med ALA, IFLA og andre aktuelt at styrke bibliotekernes rolle som lokale forandringssteder og at dele viden og udvikle værktøjer til bibliotekernes ledere, så bibliotekerne meget mere aktivt kan bidrage til at videreudvikle lokalsamfundet på nye måder. Vi gør det i samarbejde med håndplukkede folk, og vi tror og satser på princippet om domino-effekt for udbredelsen af denne type indsats.” Et konkret eksempel er *Design-Thinking-toolkittet*, udviklet af Aarhus’ og Chicago’s biblioteker i fællesskab og lanceret i januar 2015. Med dét kan ethvert bibliotekspersonale relativt enkelt arbejde med at imødekomme biblioteksbrugernes ændrede servicebehov.

Ledelsen skal gå forrest

I 2011 sammensatte Global Libraries for første gang en gruppe mennesker, potentielle og nye ledere fra biblioteker verden over, i et nyt netværk: *International Network of Emerging Library Innovators* (INELI). I dag er 2. netværksrunde i gang og flere vil følge. Deborah Jacobs fortæller med stor iver om idéen bag netværket og om, hvorfor Gates-fonden og hun mener, der er særligt stort behov for denne type programindsats netop nu.

“Rundt om i verden står bibliotekerne over for masser af udfordringer, ikke mindst de dobbelte udfordringer med en drift omfattende på en gang kendte klassiske og fysiske biblioteksrammer og samtidig en ny digital verdens biblioteksservices. Det kalder på ledelse. Bevidst, målrettet og måske ikke mindst modig ledelse. På ledere, der tør vove et øje og at gå forrest, og som vil udvikle og afprøve nye fremtidsrettede versioner af selve folkebibliotekskonceptet.”

“Vi ønsker på den ene side at skabe en international pulje af ledere, som skal udforske og arbejde med globale biblioteksspørgsmål af bred interesse. Og se på modeller og løsninger, som kan stimulere, udvide eller forbedre den offentlige biblioteksservice. Samtidig finder vi det afgørende at styrke lederevnerne blandt nye fagfolk, så de bliver i stand til at omdefinere

folkebibliotekerne. Så disse, også i fremtiden, vil kunne opfylde menneskers behov for adgang til viden og information i de enkelte lande. Hvilket ikke er noget, der kommer af sig selv”, understreger direktøren for Global Libraries. Til det har man i det aktuelle netværk en gruppe på 25 yngre biblioteksledere, der kommer fra godt 20 forskellige lande og repræsenterer seks kontinenter. De har alle en passion for og tror på folkebiblioteket som idé og institution.

Tænd faklen og giv den videre!

INELI-netværket arbejder både gennem fælles møder og kontakt og gennem en individuel ‘sponsor-ordning’, hvor deltagerne tilknyttes en personligt udpeget rådgiver og coach. Deltagerne er håndplukkede. Fra Danmark er Marie Østergaard, projektleder i Aarhus, og Jakob Lærkes, bibliotekschef i Gladsaxe, med som netværksdeltager, mens Knud Schulz, chef for hovedbiblioteket i Aarhus, er aktiv som sponsor.

Det handler om at udforske nye idéer, eksperimentere med nye tjenester og lære af hinanden. Man indgår desuden i regionale netværk, så man også på tværs samarbejder med kolleger om beslægtede emner, som f.eks. i Balkon-gruppen, der har medlemmer fra 11 lande. Et lignende program, *Libraries Transforming Communities*, kører med støtte fra Gates-fonden i USA under ALA, den amerikanske biblioteksforening (ala.org/LTC).

“Biblioteksledelse, forskning og en innovativ tilgang til bibliotekets rolle er en ting. En anden er deling af hinandens projekter. Det er næsten uhyggeligt, så ofte vi i bibliotekerne laver et projekt, hvis fokus og indhold andre allerede har arbejdet med. Vi har ikke tid til det.

Biblioteket er i en presset situation, og biblioteksledelsen skal kunne levere meget stærkere performance og er simpelthen nødt til at stoppe overlap og gentagelser og i stedet se på, hvad andre har gjort, eventuelt i en lokalt tilpasset udgave.”

Sådan lyder analysen og opfordringen fra Deborah Jacobs. Som mangeårig bibliotekschef i Seattle forud for jobbet som direktør for Global Libraries ved hun, hvad det handler om. Her stod hun bl.a. bag skabelsen af Seattles verdensberømte hovedbibliotek, tegnet af arkitekten Rem Koolhaas, og indviet i 2004.

■ Bolden er hermed givet op. Og den tændte fakkelt givet videre til næste hold af biblioteksfolk!

Følg med på:

gatesfoundation.org/What-We-Do/Global-Development/Global-Libraries

■ HELLEN NIEGAARD

写真1.「図書館があなたのところに！」と描かれたワゴン車型端末。スマートフォンなどを積みこんでリクエストを受けた高齢者施設や学校を訪問する新たなアウトリーチサービスである。訪問先では機器の講習会やデジタル機器を使ったワークショップを

JAPANSK PROFESSOR SKRIVER OM VIBORG BIBLIOTEKERNE

Viborg Bibliotekerne har modtaget en henvendelse fra en japansk professor, Yuko Yoshida, der har hørt om Viborg Bibliotekernes tilbud 'Biblioteket rykker ud – til dig'.

Yuko Yoshida skriver: "Jeres projekt er meget imponerende, og jeg mener, det er ny måde at nå ud til brugerne på. Jeg vil gerne introducere jeres projekt og vise billeder derfra til japanske bibliotekarere og forskere."

Professoren er ved at skrive nogle artikler om skandinaviske folkebiblioteker inkl. Viborg Bibliotekernes tilbud. Artiklerne publiceres i Japan. Professoren er ansat ved Graduate School of Library, Information and Media Studies ved University of Tsukuba i Japan.

Biblioteket rykker ud

Biblioteket rykker ud – til dig! Servicen er rettet til alle i Viborg Kommune.

Idéen er, at Viborg Bibliotekerne rykker ud af biblioteksrummet og ud til brugerne og fortæller om bibliotekets tilbud for at nå endnu flere borgere. Er man en gruppe på mindst 10 personer, der kontakter Viborg Bibliotekerne, så kan biblioteket komme ud og fortælle. Man kan høre om den gode bog, få inspiration til læsegrupper eller høre om digitale tilbud.

■ METTE THUE

Kommunikationskonsulent
Viborg Bibliotekerne

BIBLIOTEKSBRUG I TAL

Borgernes ændrede medievaner slår også igennem i deres brug af landets biblioteker. Tendenserne fra 2013 holder i 2014. Danmarks Statistik offentliggjorde i juli biblioteksstatistikken. Det fysiske udlån og musikudlånet falder, e-bogsudlån vokser, mens besøgstallet er på samme høje niveau omkring de 36 mio. som før. Antallet af servicesteder voksede i 2014 ligesom antallet af biblioteker med adgang uden for den bemandede åbningstid.

Fald og stigninger i lån og downloads

Udlån af fysiske enheder (bøger, cd'er mv.) faldt med ca. 6,2% til 37,3 mio. eksklusiv fornyelser fra 39,7 mio. i 2013. Trykte bøger lå med 27,6 mio. bøger i 2014 3% lavere end året før. Modsat var udlånet af e-bøger i 2014 stigende til 1,6 mio. fra 1,3 mio. i 2013. Her forventes en kraftig stigning fra 2015, efter at de store forlag og eReolen fra januar indgik ny aftale med et langt bedre e-bogsudbud. For musik er nedgangen stor med ca. 23% på fysiske cd'ere. Men også brugen af det digitale musiktilbud faldt med ca. 30% til 3,7 mio. downloads i 2014; antagelig fordi kommercielle, digitale musiktilbud omfatter langt flere titler. De virtuelle besøg på bibliotekernes websites holdt sig nogenlunde stabilt og var i 2014 på ca. 27 mio., et beskedent fald fra året før.

Besøg, adgang og biblioteksaktiviteter

Med knap 36 mio. besøg i 2014 holder et af verdens højeste besøgstal sig. Set i gennemsnit betyder det, at hver eneste af de knap 5,7 mio. danskere var over 6 gange på biblioteket sidste år, og hver lånte 6,5 fysiske materialer. Knap hver tredje lånte en e-bog. Sådan er det ikke i virkeligheden. Ifølge *Kulturvaneundersøgelsen* (2012) kommer hver femte dansker nemlig aldrig på biblioteket, og nogle kommer kun sjældent. Så den enkelte biblioteksbruger kommer langt oftere i virkeligheden.

Antallet af servicesteder steg i 2014 stik mod de sidste 5-10 års udvikling. Til 590 enheder mod 570 året før. Det skyldes tilgang af en ny type betjeningssteder, de såkaldte servicepunkter f. eks. bibliotekshjørner i brugser. Det samlede antal steder i 2014 fordeles sig sådan: 97 hovedbiblioteker (Fanø betjenes af Esbjerg), 354 filialer, 33 bogbusser og endelig 106 servicepunkter.

Borgerne har fået adgang i langt flere timer end nogensinde før. Stadig flere kommuner vælger at tilbyde såkaldt 'åbne biblioteker' med adgang via elektroniske kort uden for de bemandede timer. Med udgangen af 2014 var der 247 af den art, hvilket er en stigning på over 25% i forhold til 2013. Hidtil især set som en filialservice, men stadig hyppigere også på hovedbiblioteker. I Aarhus har det nye Dokk1 åbent uden betjening fra kl. 8 til 10 og igen fra kl. 19 til 21. Et enkelt er gået meget længere; Allerød Bibliotek har siden april i år haft døgnåbent og tilbyder personalebetjening på hverdage fra kl. 10 til 18, lørdag dog kun til kl. 14. Stigning var der også på aktivitetsområdet i 2014. Helt i overensstemmelse med aktuelle brugerundersøgelsernes indikationer af, at stadig flere borgere ser biblioteket som et vigtigt møde- og læringssted. Der blev i 2014 afholdt 18.600 arrangementer mod 16.500 året før. Derudover gennemførtes i 2014 2.800 udstillinger og 9.100 undervisningstimer for bibliotekernes brugere.

/HN

STATISTIK 2014

Danmarks Biblioteksforening bringer her som i tidligere år oversigter i tal over biblioteksaktiviteterne i landets kommuner. I år fem: *Biblioteksudgifter pr. indbygger, Udlån pr. indbygger eksklusiv fornyelser (ny), Udlån pr. indbygger inklusiv fornyelser, Udlån pr. personaleenhed inklusiv fornyelser og Udlån pr. personaleenhed eksklusiv fornyelser (ny).* Statistikken udarbejdes for Danmarks Biblioteksforening af Kirsten Brun, Kultur og Borger-service – Fællessekretariatet, Aarhus Kommune. Tallene bygger på de officielle 2014-oplysninger fra Danmarks Statistik.

BIBLIOTEKSUDGIFTER PR. INDBYGGER I 2014

Kommune	Indbyggertal pr. 1.1. 2015	Biblioteksudgifter (Netto 1.000 kr)	Udgifter pr. indb.
Albertslund	27.806	25.582	920
Helsingør	61.632	51.216	831
Tårnby	42.573	32.483	763
Gladsaxe	67.347	50.712	753
Herlev	28.148	20.830	740
Dragør	14.028	9.876	704
Hvidovre	52.380	36.299	693
Roskilde	85.026	56.627	666
Ballerup	48.355	31.914	660
Gentofte	74.932	48.556	648
Allerød	24.411	15.818	648
Hørsholm	24.856	15.958	642
Lyngby-Taarbæk	54.778	34.181	624
Glostrup	22.357	13.772	616
Ishøj	22.025	13.567	616
Fredensborg	39.772	24.062	605
Rudersdal	55.441	33.098	597
Høje-Taastrup	49.230	28.553	580
Guldborgsund	60.829	35.038	576
Rødovre	37.743	21.400	567
Køge	59.285	32.429	547
Halsnæs	30.736	16.229	528
Hillerød	49.108	25.733	524
Ærø	6.276	3.107	495
Hjørring	65.295	32.190	493
Frederiksberg	103.192	50.770	492
Greve	48.835	23.636	484
Gribskov	40.855	19.733	483
Samsø	3.733	1.799	482
Solrød	21.552	10.323	479
Vallensbæk	15.204	7.237	476
Furesø	39.077	18.444	472
Frederikssund	44.413	20.963	472
Varde	50.122	23.607	471
Sønderborg	74.937	35.295	471
Middelfart	37.857	17.717	468
Aabenraa	58.904	27.449	466
Mariagerfjord	42.134	19.466	462
Lemvig	20.657	9.502	460
Struer	21.439	9.841	459
Thisted	44.078	20.188	458
Billund	26.285	11.986	456
Odsherred	32.665	14.863	455
Langeland	12.647	5.729	453
Bornholm	39.919	17.964	450
Lolland	43.024	19.361	450
Slagelse	77.293	34.550	447
Læsø	1.795	799	445
Horsens	86.361	38.344	444
Esbjerg	118.709	52.351	441

Kommune	Indbyggertal pr. 1.1. 2015	Biblioteksudgifter (Netto 1.000 kr)	Udgifter pr. indb.
Herning	86.864	38.133	439
Svendborg	57.988	25.457	439
Faxe	35.195	15.134	430
Silkeborg	90.016	38.617	429
Ringsted	33.573	14.369	428
Næstved	81.687	34.880	427
Holstebro	57.494	24.492	426
Viborg	94.985	40.369	425
Aalborg	207.805	87.694	422
Brønderslev	35.781	15.028	420
Brøndby	35.050	14.686	419
Vordingborg	45.471	19.007	418
Holbæk	69.035	28.650	415
Randers	96.800	39.785	411
Stevns	22.038	9.014	409
Kolding	90.794	36.953	407
Frederikshavn	60.377	24.513	406
Norddjurs	37.898	15.197	401
Tønder	38.010	15.128	398
Faaborg-Midtfyn	50.953	20.279	398
Assens	41.046	16.090	392
Fredericia	50.429	19.667	390
Kalundborg	48.469	18.854	389
Morsø	20.816	8.077	388
Egedal	42.573	16.348	384
Vejle	42.601	16.316	383
Nordfyn	29.030	11.060	381
Vejle	110.471	41.648	377
København	580.184	218.729	377
Syddjurs	41.652	15.495	372
Skive	46.641	16.837	361
Århus	326.246	115.817	355
Odense	197.480	70.105	355
Skanderborg	58.782	20.691	352
Nyborg	31.573	10.924	346
Favrskov	47.523	16.063	338
Kerteminde	23.728	8.020	338
Vesthimmerland	37.399	12.603	337
Sorø	29.331	9.797	334
Rebild	28.859	9.466	328
Ringkøbing-Skjern	57.042	18.653	327
Jammerbugt	38.293	12.369	323
Ikast-Brande	40.598	12.991	320
Haderslev	55.888	17.772	318
Lejre	27.172	8.260	304
Odder	21.928	6.425	293
Hedensted	46.091	13.182	286
Sum	5.659.715	2.540.794	45.447
Gennemsnit	58.348	26.204	449

Kilde: Danmarks Statistik

UDLÅN PR. INDBYGGER I 2014 (INKLUSIV FORNYELSER)

Kommune	Indbyggertal pr. 1.1. 2015	Udlån inkl. fornyelser	Udlån inkl. fornyelser/indb.
Gentofte	74.932	2.353.987	31,4
Herlev	28.148	651.413	23,1
Lyngby-Taarbæk	54.778	1.212.382	22,1
Herning	86.864	1.891.754	21,8
Fredensborg	39.772	750.993	18,9
Hvidovre	52.380	983.106	18,8
Furesø	39.077	731.788	18,7
Hørsholm	24.856	462.367	18,6
Allerød	24.411	436.225	17,9
Tårnby	42.573	710.421	16,7
Roskilde	85.026	1.417.247	16,7
Albertslund	27.806	460.583	16,6
Rudersdal	55.441	884.546	16,0
Glostrup	22.357	354.004	15,8
Mariagerfjord	42.134	665.125	15,8
Odder	21.928	342.632	15,6
Egedal	42.573	659.000	15,5
Ballerup	48.355	738.434	15,3
Gladsaxe	67.347	1.027.618	15,3
Rødovre	37.743	556.488	14,7
Frederikssund	44.413	628.421	14,1
Helsingør	61.632	866.173	14,1
Halsnæs	30.736	431.700	14,0
Århus	326.246	4.537.991	13,9
Billund	26.285	361.820	13,8
Gribskov	40.855	550.858	13,5
Varde	50.122	675.430	13,5
Dragør	14.028	186.352	13,3
Frederiksberg	103.192	1.317.552	12,8
Randers	96.800	1.226.600	12,7
Favrskov	47.523	595.526	12,5
Silkeborg	90.016	1.125.830	12,5
Middelfart	37.857	471.853	12,5
Vordingborg	45.471	560.713	12,3
Svendborg	57.988	713.895	12,3
Nyborg	31.573	385.466	12,2
Aalborg	207.805	2.532.830	12,2
Hillerød	49.108	597.709	12,2
Lemvig	20.657	251.270	12,2
Morsø	20.816	250.954	12,1
Guldborgsund	60.829	726.319	11,9
Odense	197.480	2.314.820	11,7
Vejle	110.471	1.292.166	11,7
Tønder	38.010	432.194	11,4
Holstebro	57.494	652.803	11,4
Brønderslev	35.781	398.086	11,1
Høje-Taastrup	49.230	547.348	11,1
Struer	21.439	236.928	11,1
Vejen	42.601	451.621	10,6
Sønderborg	74.937	793.728	10,6
Aabenraa	58.904	621.880	10,6

Kommune	Indbyggertal pr. 1.1. 2015	Udlån inkl. fornyelser	Udlån inkl. fornyelser/indb.
Bornholm	39.919	415.107	10,4
Ringkøbing-Skjern	57.042	592.676	10,4
Kolding	90.794	941.153	10,4
Hjørring	65.295	676.429	10,4
Samsø	3.733	38.117	10,2
Skanderborg	58.782	600.204	10,2
Greve	48.835	484.953	9,9
Solrød	21.552	213.683	9,9
Holbæk	69.035	683.536	9,9
Ishøj	22.025	217.458	9,9
København	580.184	5.723.994	9,9
Køge	59.285	582.812	9,8
Sorø	29.331	285.206	9,7
Viborg	94.985	917.659	9,7
Horsens	86.361	830.525	9,6
Haderslev	55.888	535.983	9,6
Rebild	28.859	276.565	9,6
Faaborg-Midtfyn	50.953	487.492	9,6
Stevns	22.038	208.212	9,4
Ringsted	33.573	313.106	9,3
Skive	46.641	431.378	9,2
Norddjurs	37.898	338.029	8,9
Faxe	35.195	308.896	8,8
Fredericia	50.429	434.353	8,6
Slagelse	77.293	665.466	8,6
Assens	41.046	353.265	8,6
Langeland	12.647	107.862	8,5
Odsherred	32.665	274.226	8,4
Vallensbæk	15.204	127.047	8,4
Esbjerg	118.709	977.017	8,2
Thisted	44.078	353.812	8,0
Vesthimmerland	37.399	300.061	8,0
Brøndby	35.050	274.890	7,8
Jammerbugt	38.293	299.253	7,8
Ærø	6.276	48.935	7,8
Næstved	81.687	618.525	7,6
Frederikshavn	60.377	450.468	7,5
Lolland	43.024	314.758	7,3
Syddjurs	41.652	297.638	7,1
Kalundborg	48.469	341.760	7,1
Nordfyn	29.030	201.741	6,9
Lejre	27.172	185.584	6,8
Ikast-Brande	40.598	275.570	6,8
Kerteminde	23.728	158.804	6,7
Hedensted	46.091	292.263	6,3
Læsø	1.795	5.510	3,1
Sum	5.659.715	67.488.930	11,9
Gennemsnit	58.348	695.762	11,9

UDLÅN PR. INDBYGGER 2014 (EKSKLUSIV FORNYELSER)

Kommune	Indbyggertal pr. 1.1. 2015	Udlån ekskl. fornyelser	Udlån ekskl. fornyelser/indb.
Gentofte	74.932	824.792	11,0
Odder	21.928	230.538	10,5
Ballerup	48.355	460.660	9,5
Allerød	24.411	227.042	9,3
Roskilde	85.026	787.770	9,3
Herning	86.864	795.692	9,2
Helsingør	61.632	555.056	9,0
Rudersdal	55.441	495.967	8,9
Tårnby	42.573	363.918	8,5
Hvidovre	52.380	445.818	8,5
Albertslund	27.806	233.536	8,4
Furesø	39.077	327.528	8,4
Mariagerfjord	42.134	342.937	8,1
Glostrup	22.357	181.641	8,1
Middelfart	37.857	305.224	8,1
Lyngby-Taarbæk	54.778	440.073	8,0
Favrskov	47.523	381.558	8,0
Gladsaxe	67.347	538.899	8,0
Nyborg	31.573	251.959	8,0
Svendborg	57.988	461.174	8,0
Samsø	3.733	29.510	7,9
Silkeborg	90.016	696.531	7,7
Gribskov	40.855	315.365	7,7
Vejle	110.471	846.828	7,7
Guldborgsund	60.829	452.231	7,4
Bornholm	39.919	296.195	7,4
Vordingborg	45.471	333.742	7,3
Varde	50.122	364.497	7,3
Hørsholm	24.856	180.204	7,2
Lemvig	20.657	149.195	7,2
Fredensborg	39.772	284.474	7,2
Frederikssund	44.413	314.677	7,1
Køge	59.285	417.437	7,0
Faaborg-Midtfyn	50.953	357.750	7,0
Herlev	28.148	194.898	6,9
Brønderslev	35.781	246.307	6,9
Holstebro	57.494	393.728	6,8
Aalborg	207.805	1.420.983	6,8
Struer	21.439	146.037	6,8
Egedal	42.573	287.901	6,8
Norddjurs	37.898	255.338	6,7
Haderslev	55.888	372.849	6,7
Frederiksberg	103.192	687.477	6,7
Stevns	22.038	146.236	6,6
Ishøj	22.025	145.478	6,6
Billund	26.285	173.469	6,6
Morsø	20.816	136.886	6,6
Viborg	94.985	622.816	6,6
Ringsted	33.573	218.504	6,5
Dragør	14.028	91.067	6,5
Ringkøbing-Skjern	57.042	367.733	6,4

Kommune	Indbyggertal pr. 1.1. 2015	Udlån ekskl. fornyelser	Udlån ekskl. fornyelser/indb.
Sønderborg	74.937	480.362	6,4
Odsherred	32.665	208.635	6,4
Skanderborg	58.782	375.227	6,4
Rødovre	37.743	239.497	6,3
Hillerød	49.108	310.494	6,3
Hjørring	65.295	410.919	6,3
Randers	96.800	606.658	6,3
Assens	41.046	256.095	6,2
Århus	326.246	2.022.777	6,2
Rebild	28.859	177.031	6,1
Langeland	12.647	77.518	6,1
Ærø	6.276	38.447	6,1
Høje-Taastrup	49.230	300.680	6,1
Skive	46.641	284.656	6,1
Kolding	90.794	550.670	6,1
Halsnæs	30.736	186.092	6,1
Solrød	21.552	129.678	6,0
Sorø	29.331	175.779	6,0
Greve	48.835	289.438	5,9
Vejen	42.601	251.828	5,9
Odense	197.480	1.167.198	5,9
Holbæk	69.035	407.196	5,9
Vesthimmerland	37.399	218.988	5,9
Thisted	44.078	256.006	5,8
Faxe	35.195	202.494	5,8
Aabenraa	58.904	338.432	5,7
Horsens	86.361	483.759	5,6
Slagelse	77.293	431.720	5,6
Jammerbugt	38.293	210.648	5,5
København	580.184	3.181.886	5,5
Lolland	43.024	234.753	5,5
Brøndby	35.050	180.209	5,1
Esbjerg	118.709	609.960	5,1
Frederikshavn	60.377	307.095	5,1
Næstved	81.687	413.145	5,1
Lejre	27.172	136.377	5,0
Tønder	38.010	190.073	5,0
Fredericia	50.429	250.327	5,0
Nordfyn	29.030	144.085	5,0
Kalundborg	48.469	240.193	5,0
Syddjurs	41.652	199.174	4,8
Vallensbæk	15.204	72.432	4,8
Kerteminde	23.728	109.688	4,6
Hedensted	46.091	212.293	4,6
Ikast-Brande	40.598	158.140	3,9
Læsø	1.795	4.931	2,7
I alt	5.659.715	37.331.808	6,6
Gennemsnit	58.348	384.864	6,6

Kilde: Danmarks Statistik

UDLÅN PR. PERSONALEENHED 2014 (INKLUSIV FORNYELSER)

Kommune	Personaleenheder	Udlån inkl. fornyelser	Udlån inkl. fornyelser/ personaleenhed
Odder	9,4	230.538	24.525
Favrskov	24,1	381.558	15.832
Rebild	11,5	177.031	15.394
Mariagerfjord	24,1	342.937	14.230
Vesthimmerland	15,4	218.988	14.220
Jammerbugt	15,5	210.648	13.590
Nyborg	18,9	251.959	13.331
Skanderborg	28,2	375.227	13.306
Haderslev	29,1	372.849	12.813
Silkeborg	55,1	696.531	12.641
Ringkøbing-Skjern	29,1	367.733	12.637
Kolding	43,8	550.670	12.572
Egedal	23,2	287.901	12.410
Morsø	11,1	136.886	12.332
Assens	20,8	256.095	12.312
Lemvig	12,2	149.195	12.229
Bornholm	24,6	296.195	12.040
Sorø	14,9	175.779	11.797
Viborg	52,8	622.816	11.796
Middelfart	25,9	305.224	11.785
Frederikssund	26,8	314.677	11.742
Herning	68,3	795.692	11.650
Faaborg-Midtfyn	31,0	357.750	11.540
Stevns	12,7	146.236	11.515
Struer	12,8	146.037	11.409
Samsø	2,6	29.510	11.350
Århus	179,6	2.022.777	11.263
Ballerup	41,2	460.660	11.181
Varde	33,1	364.497	11.012
Vejle	22,9	251.828	10.997
Vordingborg	30,4	333.742	10.978
Holbæk	37,1	407.196	10.976
Gribskov	28,9	315.365	10.912
Lejre	12,5	136.377	10.910
Hedensted	19,5	212.293	10.887
Svendborg	44,5	461.174	10.363
Aabenraa	32,8	338.432	10.318
Allerød	22,1	227.042	10.273
Hjørring	40,0	410.919	10.273
Rudersdal	48,5	495.967	10.226
Faxe	20,1	202.494	10.074
Norddjurs	25,6	255.338	9.974
Skive	28,8	284.656	9.884
Ringsted	22,2	218.504	9.843
Nordfyn	14,7	144.085	9.802
Furesø	33,5	327.528	9.777
Holstebro	40,3	393.728	9.770
København	328,1	3.181.886	9.698
Slagelse	45,3	431.720	9.530
Glostrup	19,1	181.641	9.510

Kommune	Personaleenheder	Udlån inkl. fornyelser	Udlån inkl. fornyelser/ personaleenhed
Vejle	89,7	846.828	9.441
Horsens	51,4	483.759	9.412
Solrød	13,8	129.678	9.397
Hillerød	33,1	310.494	9.380
Brønderslev	26,3	246.307	9.365
Randers	64,8	606.658	9.362
Sønderborg	52,0	480.362	9.238
Tønder	21,1	190.073	9.008
Gentofte	91,8	824.792	8.985
Syddjurs	22,2	199.174	8.972
Ærø	4,3	38.447	8.941
Køge	47,1	417.437	8.863
Guldborgsund	51,3	452.231	8.815
Kalundborg	27,3	240.193	8.798
Lyngby-Taarbæk	50,1	440.073	8.784
Aalborg	162,5	1.420.983	8.745
Halsnæs	21,4	186.092	8.696
Lolland	27,2	234.753	8.631
Brøndby	21,0	180.209	8.581
Hørsholm	21,0	180.204	8.581
Frederiksberg	80,7	687.477	8.519
Ishøj	17,5	145.478	8.313
Odense	142,2	1.167.198	8.208
Langeland	9,5	77.518	8.160
Frederikshavn	38,1	307.095	8.060
Fredensborg	35,8	284.474	7.946
Greve	36,6	289.438	7.908
Ikast-Brande	20,0	158.140	7.907
Kerteminde	14,1	109.688	7.779
Odsherred	26,9	208.635	7.756
Rødovre	31,8	239.497	7.531
Fredericia	33,3	250.327	7.517
Esbjerg	81,3	609.960	7.503
Hvidovre	59,7	445.818	7.468
Tårnby	49,1	363.918	7.412
Høje-Taastrup	40,8	300.680	7.370
Roskilde	107,2	787.770	7.349
Herlev	26,8	194.898	7.272
Thisted	35,8	256.006	7.151
Billund	25,0	173.469	6.939
Gladsaxe	83,7	538.899	6.438
Helsingør	87,6	555.056	6.336
Dragør	15,1	91.067	6.031
Næstved	73,5	413.145	5.621
Albertslund	50,0	233.536	4.671
Vallensbæk	16,8	72.432	4.311
Læsø	2,0	4.931	2.466
Sum	3.955,0	37.331.808	9.439

UDLÅN PR. PERSONALEENHED 2014 (EKSKLUSIV FORNYELSER)

Kommune	Personaleenheder pr. 1.1. 2015	Udlån ekskl. fornyelser	Udlån ekskl. fornyelser/ personaleenhed
Odder	9,4	230.538	24.525
Favrskov	24,1	381.558	15.832
Rebild	11,5	177.031	15.394
Mariagerfjord	24,1	342.937	14.230
Vesthimmerland	15,4	218.988	14.220
Jammerbugt	15,5	210.648	13.590
Nyborg	18,9	251.959	13.331
Skanderborg	28,2	375.227	13.306
Haderslev	29,1	372.849	12.813
Silkeborg	55,1	696.531	12.641
Ringkøbing-Skjern	29,1	367.733	12.637
Kolding	43,8	550.670	12.572
Egedal	23,2	287.901	12.410
Morsø	11,1	136.886	12.332
Assens	20,8	256.095	12.312
Lemvig	12,2	149.195	12.229
Bornholm	24,6	296.195	12.040
Sorø	14,9	175.779	11.797
Viborg	52,8	622.816	11.796
Middelfart	25,9	305.224	11.785
Frederikssund	26,8	314.677	11.742
Herning	68,3	795.692	11.650
Faaborg-Midtfyn	31,0	357.750	11.540
Stevns	12,7	146.236	11.515
Struer	12,8	146.037	11.409
Samsø	2,6	29.510	11.350
Århus	179,6	2.022.777	11.263
Ballerup	41,2	460.660	11.181
Varde	33,1	364.497	11.012
Vejle	22,9	251.828	10.997
Vordingborg	30,4	333.742	10.978
Holbæk	37,1	407.196	10.976
Gribskov	28,9	315.365	10.912
Lejre	12,5	136.377	10.910
Hedensted	19,5	212.293	10.887
Svendborg	44,5	461.174	10.363
Aabenraa	32,8	338.432	10.318
Allerød	22,1	227.042	10.273
Hjørring	40,0	410.919	10.273
Rudersdal	48,5	495.967	10.226
Faxe	20,1	202.494	10.074
Norddjurs	25,6	255.338	9.974
Skive	28,8	284.656	9.884
Ringsted	22,2	218.504	9.843
Nordfyn	14,7	144.085	9.802
Furesø	33,5	327.528	9.777
Holstebro	40,3	393.728	9.770
København	328,1	3.181.886	9.698
Slagelse	45,3	431.720	9.530
Glostrup	19,1	181.641	9.510

Kommune	Personaleenheder pr. 1.1. 2015	Udlån ekskl. fornyelser	Udlån ekskl. fornyelser/ personaleenhed
Vejle	89,7	846.828	9.441
Horsens	51,4	483.759	9.412
Solrød	13,8	129.678	9.397
Hillerød	33,1	310.494	9.380
Brønderslev	26,3	246.307	9.365
Randers	64,8	606.658	9.362
Sønderborg	52,0	480.362	9.238
Tønder	21,1	190.073	9.008
Gentofte	91,8	824.792	8.985
Syddjurs	22,2	199.174	8.972
Ærø	4,3	38.447	8.941
Køge	47,1	417.437	8.863
Guldborgsund	51,3	452.231	8.815
Kalundborg	27,3	240.193	8.798
Lyngby-Taarbæk	50,1	440.073	8.784
Aalborg	162,5	1.420.983	8.745
Halsnæs	21,4	186.092	8.696
Lolland	27,2	234.753	8.631
Brøndby	21,0	180.209	8.581
Hørsholm	21,0	180.204	8.581
Frederiksberg	80,7	687.477	8.519
Ishøj	17,5	145.478	8.313
Odense	142,2	1.167.198	8.208
Langeland	9,5	77.518	8.160
Frederikshavn	38,1	307.095	8.060
Fredensborg	35,8	284.474	7.946
Greve	36,6	289.438	7.908
Ikast-Brande	20,0	158.140	7.907
Kerteminde	14,1	109.688	7.779
Odsherred	26,9	208.635	7.756
Rødovre	31,8	239.497	7.531
Fredericia	33,3	250.327	7.517
Esbjerg	81,3	609.960	7.503
Hvidovre	59,7	445.818	7.468
Tårnby	49,1	363.918	7.412
Høje-Taastrup	40,8	300.680	7.370
Roskilde	107,2	787.770	7.349
Herlev	26,8	194.898	7.272
Thisted	35,8	256.006	7.151
Billund	25,0	173.469	6.939
Gladsaxe	83,7	538.899	6.438
Helsingør	87,6	555.056	6.336
Dragør	15,1	91.067	6.031
Næstved	73,5	413.145	5.621
Albertslund	50,0	233.536	4.671
Vallensbæk	16,8	72.432	4.311
Læsø	2,0	4.931	2.466
Sum	3.955,0	37.331.808	9.439

E-bogsprisernes himmelflugt

Canada. På initiativ af Toronto Public Library og i samarbejde med andre store canadiske biblioteker og organisationer som Canadian Library Association og Canadian Urban Libraries Council er der under parolen "Canadian Public Libraries for Fair Ebook Pricing" iværksat en bred offensiv mod de multinationale e-bogudgiveres urimelige prispolitik over for bibliotekerne (se www.fairpricingforlibraries.org).

FAIR EBOOK PRICES LONG OVERDUE FOR LIBRARIES

As demand grows, libraries are responding by offering more ebooks. This is what libraries have always done and will always do - ensure access to information for all. But we face challenges.

I en pressemeddelelse forklarer citylibrarian Vickery Bowles kampagnen med, at adgang til information i alle dens former er en ufravigelig del af de offentlige bibliotekers mandat og eksistensberettigelse. Men at bibliotekernes adgang til e-bøger i dag udsættes for så alvorlige vanskeligheder p.g.a. de ekstremt høje priser, at de umuligt kan honorere den stigende efterspørgsel fra lånerhold. Nogle e-bogsudgivere kræver ligefrem 3-5 gange mere for en e-bog af bibliotekerne end den koster ved almindeligt salg. Dertil kommer, at flere udgivere også i form af karenstid og andre betingelser begrænser muligheden for fuldt ud at udnytte det nye medies potentiale og biblioteksrelevans.

I kampagnen vil både politikerne og den brede offentlighed løbende blive informeret om, hvad gabet i prispolitik har for konsekvenser, og hvad der fra bibliotekshold foretages for at komme den nuværende skævvridning til livs. Slaget kan endvidere følges på Vickery Bowles Twitter chat: @vbowllestpl

Søndagsåbning og bedre adgang til e-bøger

Tyskland. "Som brugere forventer vi, at kunne finde den sidste bestseller som e-bog på vores lokalbibliotek". Ifølge Klaus-Rainer Brintzinger, formand for Verein Deutscher Bibliothekare (VDB), må de dog i de fleste tilfælde skyde en hvid pind efter det p.g.a. e-bogforlagernes prispolitik og budgetnedskæringer på adskillige af forbundsrepublikkens 10.200 offentlige biblioteker. Bedre bliver det ikke af, at e-bøger er pålagt de sædvanlige 19% i moms. Til forskel fra trykte bøger, hvor momsen er nedsat til 7%. Anskaffelse af e-bøger er dog ikke kun en bekostelig affære. For mange titler er et køb ligefrem umuligt. Det er nemlig op til de enkelte udgivere både at fastsætte biblioteksprisen og at beslutte, om de i det hele taget vil sælge en bestemt e-bog til bibliotekerne.

Også i et andet spørgsmål, nemlig når det gælder indførelse af søndagsåbning, er den tyske biblioteksverden gået ud i en offensiv. Som lukkeloven fungerer i dag, er det kun de videnskabelige biblioteker, der må have søndagsåbent, mens folkebibliotekerne i lighed med detailhandelen og supermarkeder har lukket om søndagen. Pilotprojekter med søndagsåbning på biblioteker i Bremen og Mönchengladbach har dog meget overbevisende vist, at søndagsåbning er noget borgerne sætter pris på og noget, der fører til nye brugere. Så også det er noget de tyske biblioteker ønsker at få permanent lov til.

På det sidste har de tyske biblioteker i øvrigt kunnet registrere stadig større besøgstal. Sidste år var det samlede besøgstal oppe på 215 mio. eller 5 mio. mere end i 2013. Med Köln og Dresden som topscorere med hhv. godt 2 mio. biblioteksbesøg og 1,7 mio. besøg.

Library spirit – i svensk aftapning

Sverige. I Danmark er Valfrid Palmgren Munch-Petersen udover at være mor til digteren Gustaf Munch-Petersen mest kendt for sit sprogvidenskabelige arbejde og for sin mangeårige indsats som inofficiel svensk kulturambassadør. Men i Sverige er det især hendes pionerindsats på biblioteksområdet, der huskes og imponerer, og i svensk biblioteksvæsen citeres hun ligeså ofte som Thomas Døssing i dansk. Hun blev da også udnævnt til æresmedlem af den svenske biblioteksforening i 1951.

Hendes fortjenester på biblioteksområdet fylder også knap halvdelen af den biografi – *Böcker, Bibliotek, Bildning. Valfrid Palmgren Munch-Petersens liv och verk* – som Lena Lundgren, Mats Myrstener og Kerstin E. Wallin, de to første bibliotekarer, den tredje forsker i pædagogikshistorie og folke-

oplysning, netop har udgivet på Stockholms förlag.

Med en licentiateksamen i romanske sprog og teoretisk filosofi efterfulgt af en doktorafhandling blev hun i 1905 som den første kvinde ansat som bibliotekar på Kungliga Biblioteket i Stockholm, og det var mens hun arbejdede her, at hun i 1907 tog på den studierejse til den nordøstlige, mere velstående del af USA, der skulle blive skelsættende. I løbet af fire måneder besøgte hun ALA, den amerikanske biblioteksforening og en vrimmel af biblioteker. Heriblandt den tids to ypperste folkebiblioteker på verdensplan – New York Public Library og Boston Public Library – og helt usædvanligt blev hun efter invitation modtaget af præsident Theodore Roosevelt i Det Hvide Hus.

Tilbage i Sverige redegjorde Valfrid Palmgren i en rapport – *Bibliotek och Uppfostran* – med smittende begejstring for de biblioteksidéer, hun under rejsen var stødt på: Åbne hylder, lige og vederlagsfri adgang, børnebiblioteksvirksomhed, opsøgende aktiviteter, generøse åbningstider m.m. Noget der i 1911 førte til en række reformforslag, som hun på opdrag af den svenske eklelesiastikminister fremsatte i en enmandsudredning. Samme år, kort før hun giftede sig med en dansker og flyttede til København, startede hun Stockholms første børne- og ungdomsbibliotek.

Om dette og meget andet berettes der veloplagt og fængslende i denne veldisponerede biografi. Det er personal- og bibliotekshistorie af høj karat.

Bibliotekariske rollemodeller

Tegneserier. For dimittender fra Det Informationsvidenskabelige Akademi (IVA), der ønsker at arbejde i folkebibliotekssektoren, og i den forbindelse søger bibliotekariske rollemodeller, er der ikke megen hjælp at hente i skønlitteraturen, især ikke i den anglo-amerikanske. De kvindelige bibliotekarer fremstilles – med få undtagelser – som farveløse, regelfikserede og usensuelle, og dukker der en mandlig bibliotekar op, er han sjældent gjort af det stof, der får kvindelige læsere til at dåne. Men fortvivl ikke. I et par amerikanske tegneserier optræder der bibliotekarer af en helt anden støbning.

I James Thurners 13 numre af *Rex Libris* (udg. af Slave Labor Graphics) er hovedpersonen faktisk så tussegammel, at han var Det Alexandrinske Biblioteks allerførste bibliotekar, men nu, 2.800 år senere, er han bibliotekschef i Middleton og medlem af Ordo Bibliotheca, et hemmeligt selskab af bibliotekarer, der bekæmper mørkets kræfter og alle fjender af bibliotekerne. Det er en humornet serie, der vender op og ned på de stereotypiske bibliotekarbilleder.

Bibliotekarisk smæk for skillingen er der også i serien med *Batgirl* – kreeret af skiftende kunstnere, begyndende med Gardner Fox og Carmine Infantino, og udgivet af DC Comics. I den er hovedpersonen Barbara Gordon ikke bare leder af Gotham's pub-

lic library. Som detektiven Batgirl, bekæmper hun med snilde, handlekraft og civilcourage forlenet med bibliotekariske færdigheder alskens kriminalitet, indtil Barbara Gordon alias Batgirl i *The Killing Joke* bliver skudt af Batmanfamiliens ærkefjende, Jokeren, og afløst af Oracle. Også hun en underskøn superheltinde med en eksamen i library science i cv'et. Forinden når Batgirl dog at blive højt rangeret på *Comic Buyer's Guide* over "100 sexiest Women in Comics".

Med deres værk om Valfrid Palmgren Munch-Petersen ønsker de tre forfattere "at give et fyldigt og levende billede af denne stærke, stridbare, mangesidige og utroligt aktive kvinde". Og det er de i imponerende grad lykkedes med.

“ Danmark har en unik biblioteksmæssig infrastruktur, der muliggør, at enhver interesseret person, uanset bopæl, økonomi, uddannelse eller alder kan få uhindret adgang til alverdens viden. Det er unikt, og vi bør lidenskabeligt værne om at bevare denne mulighed.

Sagt af kulturjournalist Damian Arguimbau i en kommentar om "Den digitale bogkrig" i *Weekendavisen* 10.7.15.

■ BIBLIOTEKSKOMPASSET RUNDT
ved PER NYENG

NYSKRED I PRIORITERINGER OG SERVICEMÅL

Jeg tror på biblioteket, men ikke på den måde, vi har arbejdet med det i mange år. Vi må acceptere en vis form for ulighed i servicen, og vi skal tænke i andre, mere systematiserede mål, og sikre os en målrettet service gennem nye kompetenceprofiler. Sådan siger Jakob Heide Petersen, chef for Københavns hovedbibliotek og biblioteksudvikling siden 2013, i denne samtale om kommunens nye biblioteksstrategi og service.

Tidligere på året bragte Københavns Hovedbiblioteks udmelding om et nyt servicebegreb biblioteket ud i lidt af et blæsevejr. Stærke brugere skal klare sig selv, så biblioteket kan styrke formidlingsindsatsen over for de svage brugere, og ikke-brugere, lød det om den nye strategi. Modsat folkebibliotekets hidtidige servicetradition. Jakob Heide Petersen selv mener, der er tale om en storm i et glas vand, men medgiver, at denne drejning umiddelbart kan lyde noget firkanteret, men at den økonomisk set er fornuftig og giver rigtig god mening.

Hvorfor forskelsbehandling?

“Det helt grundlæggende i vores nye strategi er, at alle københavnere skal kunne bruge Københavns bibliotekers samlinger og vores fysiske faciliteter uden hjælp fra personalet. Det er en hovedmålsætning, som vi på alle led og kanter arbejder efter.

Nogen finder den ligefrem ‘ondskabsfuld’, men det er jeg overhovedet ikke enig i. Som ved indførelse af øget åbningstid uden betjening i ydertimerne, oplever vi en kæmpe bekymring for, at borgerne/brugere vil være helt lost uden faglig betjening hele tiden. Det er de så ikke, tværtimod. Der hersker også en formodning om, at især de svageste borgere bruger medarbejderne. Men det er ikke dokumenteret i vore undersøgelser”, siger Jakob Heide Petersen. “Dem, der i dag står forrest og bruger bibliotekets service som et tag-selv-bord, er de stærke brugere. Men de stærke borgere skal ikke bestemme, hvilken service, der skal leveres. Det skal biblioteket sammen med politikerne.”

Traditionelt er metropolbiblioteker kendt som dem, der ‘kan noget mere’. Vil man som borger i København fremover skulle gå til Det Kongelige Bibliotek, hvis man har behov for særlig viden eller professionel vidensbistand, spørger jeg.

Svaret falder prompte: “Overhovedet ikke, det handler om at være skarp på bibliotekets opgave i videnssamfundet. Med øget vægt på vidensdeling og læring. Det hele er formuleret i kommunens *Biblioteksstrategi for 2014-19* og suppleret af *Styrk Borgerne*, vedtaget i sammenhæng med en fusion med borgerservice.”

Man får fra i år til og med 2018 samlet 40 mio. kroner til at udmønte strategien. Og skal fra 2018, gennem omlægning af servicen og effektiviseringer i de kommende tre år, klare sig for et driftsbudget reduceret med 10,8 mio. kroner.

Vil det ikke gå ud over kvaliteten?

“Nej, vi gentænker hele servicebegrebet. Vi satser på flere digitale materialer inkl. stort fokus på e-bøger og nye former for digital betjening i form af et kontaktcener, og som sagt på at gøre hovedparten af brugerne selvhjulpne. Som det siges i strategien, så giver det en effektivisering, men samtidig mulighed for at give bedre tilbud til de borgere, som ikke er selvhjulpne. Og også nye og langt mere systematiserede tilbud til de brugere, der i stor stil trækker på bibliotekarerne i dag.”

De mange penge går først og fremmest til kompetenceudvikling og digital omlægning og endvidere til frikøb til projekter og til kommunikation og markedsføring. Omstillingen omfatter mange indsatsområder og 10 centrale treårige projekter, som omkring 140 medarbejdere på forskellig vis p.t. er involverede i. Blandt projekterne fremhæver Jakob Heide: Biblioteket online – et nyt kontaktcener, Omlægning af hele betjeningen, Integration med Borgerservice og Implementering af nyt bibliotekssystem.

■ Nye biblioteksværdier

“Vi ønsker at etablere en mere målrettet betjeningservice”, fortsætter han. “Den

type betjening, vi har i dag, er ikke effektiv nok. Et af de steder, hvor dette er mest synligt, og hvor vi bruger rigtig mange ressourcer, er gymnasie- og skoleområdet, hvor vi vejleder individuelt. Men jeg vil ikke have mine medarbejdere til at stå og vejlede den enkelte elev. Hvis vi vejlede flere gymnasieelever kollektivt, kunne vi bruge flere ressourcer på at vejlede dem, der virkelig har brug for specialviden. Det har vi ikke ressourcer til i dag.”

Hvilke værdier lægger I vægt på, og hvad vil I gøre for at realisere dem?

“Biblioteket har altid været hjælp til selvhjælp, og frem for at skabe nogle curlingborgere vil vi gerne gøre borgerne mere informationskompetente. Og lige så vigtigt udvikle flere aktiviteter, som inddrager borgerne. Herunder møder i retning af den nye norske bibliotekslov, som jo pointerer, at bibliotekerne også skal fungere som samfundets uafhængige mødeplads og arena for offentlig samtale og debat. Vi vil kort sagt gerne frigøre medarbejderressourcer fra individuel vejledning til at lave aktiviteter.”

Københavns bibliotekschef regner med, at efterhånden som bibliotekerne udvikler sig, vil en stadig større del af vejledningen handle om helt praktisk adgang til e-bøger og andre digitale ressourcer. Her ligger der, erkender han, en stor markedsføringsopgave forude. Lige nu er man ved at lancere en ny app.

“For det kan jo aldrig være meningen, at folk for at kunne bruge e-bøgerne og anden digital service skal cykle ned på biblioteket. Derfor har man da også siden februar i år via NemID kunnet melde sig ind hjemmefra. Noget knap 4.000 borgere allerede har gjort.”

Hvordan vil borgerne konkret opleve det nye bibliotek, og hvordan finder I frem til de svage brugere?

“Spørgsmålene rykker ud på nettet. Derfor satser vi kraftigt på det digitale biblio-

Jakob Heide Petersen kom til Københavns Hovedbibliotek som bibliotekschef 1. januar 2013 fra en stilling som kontorchef i Kulturstyrelsen. Foto: Jakob Boserup

tek og digital betjening. Fremover vil det nye kontaktcenter, serviceret af flere medarbejdergrupper og med bibliotekarisk betjening først til kl. 18 så til 22, spille en væsentlig rolle med betjening til alle borgere. Også til de stærke og til dem med behov for særlig viden.

Kontaktcentret er kun en del af et større tilbud. Der bliver i år lavet 15 nye betjeningstilbud i rummet. Desuden satser vi på at forny servicen f.eks. med en ny, langt mere systematisk opbygget Bogen-Kommer-ordning og på en stærkere op-søgende indsats, især i forhold til biblioteksuvante borgere.”

■ Nye kompetenceprofiler og ledelsesredskaber

Hvor biblioteksstrategien er blevet til gennem et forløb på et årstid med medarbejderinddragelse – arbejdsgrupper, stormøder og workshops mm – er *Styrk borgerne* lavet på tre måneder med inddragelse af nogle tillidsrepræsentanter og ledere. Man har i meget høj grad haft medarbejderne med i første forløb, ikke i det andet, men heri står der ifølge Jakob Heide ikke noget, som ikke er med i biblioteksstrategien. De ca. 350 ansatte fordeler sig på et par hundrede bibliotekarer, incl.

cand.scient.bibl.’er, ca. 100 HK-medarbejdere og 60 andre (betjente, it-medarbejdere m.fl.). Budgettet er på netto ca. 215 mio. kroner.

Hvilke nye kompetencer kræver det af medarbejderne?

“I stedet for én-til-én vejledning bliver der tale om én-til-mange vejledning. Ikke nødvendigvis en kæmpe flok, men f.eks. en gruppe på 5-10 stykker. Det betyder, at bibliotekarerne skal vide mere om formidling rent læringsmæssigt. Man skal også have nogen viden om projektledelse, fordi sådanne vejledningsforløb tilrettelægges som småprojekter. Ligesom man skal have indsigt i kommunikation og markedsføring. Men selve det indhold man skal videreformidle, er det samme, som det man havde før. Derudover vil vi jo gerne inddrage borgerne meget mere systematisk, og her skal bibliotekarerne have en mere faciliterende rolle”, forklarer Jakob Heide Petersen og fortæller videre med stort engagement.

“Vi arbejder p.t. med seks nye kompetenceprofiler: Informationsspecialisten, materialespecialisten, kulturskaber, læringskonsulent, serviceformidler og projektlederen. Vi vil samtidig gerne lave

en aktivitetsplan for den enkelte medarbejder eller for det enkelte bibliotek.”

Den største variable omkostning man har og, som Heide Petersen siger, den vigtigste ressource, det er medarbejdstid. Den skal fremover gerne bruges til at skabe endnu mere værdi. Det er ikke en tidsregistrering, bibliotekschefen ønsker sig, men en eller anden form for log, så man kunne få et snit. Og helst i samarbejde med andre biblioteker/aktører, så man i bibliotekssektoren i sidste ende får et nyt fælles redskab, der samtidig muliggør sammenligning mellem biblioteker og kommuner.

■ Det Nye Bibliotek

Det er dog ikke de eneste mere vidtrækkende initiativer, Jakob Heide går og drømmer om. Han har også planer og idéer for det fysiske biblioteks udvikling i København. I samarbejde med kommunens folkeskoler vil han skabe en helt ny institution – en slags kulturinstitution på skolen. Det er folkebiblioteket, som skal drive og bemane stedet. I partnerskab med lokale foreninger og andre. Så man helt konkret legemliggør skolereformens tænkning om udbygning af lokalt samarbejde. “Vi arbejder på det med Kultur- og Fritidsudvalget og Børne- og Ungdomsudvalget, men helt nemt er det ikke”, storgriner Jakob Heide Petersen. Han har allerede udset sig fire steder, hvor det kunne gøres.

Først og fremmest ønsker han sig dog en milliard til et helt nyt hovedbibliotek. “Selvom vi naturligvis er glade for 100 mio. til modernisering af de nuværende rammer i Krystalgade. Det rækker bare ikke på sigt. I hovedbiblioteket har vi 3.000 daglige besøgende, og det er ikke rigtigt dimensioneret til flere. I det nye hovedbibliotek, som åbner i Helsinki i 2017 over for parlamentet, regner man med 10.000 daglige besøg. Bydelsbibliotekerne fungerer fint lokalt, men København mangler et sted, hvor alle sider af København kan mødes.

Et fælles sted for møder og debat for alle kommunens borgere, inkl. foreningerne og erhvervslivet. På tværs af bydelene og på tværs af sociale skel. Så København ikke bliver en splittet og opdelt hovedstad. Det kunne være spændende. Det ville der være perspektiv i.”

Det vil *Danmarks Biblioteker* vende tilbage til, når der er mere kød på den drøm.

■ HELLEN NIEGAARD

MIDT I EN TRANSFORMATIONSTID:

HVAD ER BIBLIOTEKSCEFENS HANDLEMULIGHEDER?

Bibliotekerne udfordres på deres eksistens som fysiske steder og tjenester. Det stiller store krav om nytænkning og nyudvikling lokalt, – og ikke mindst til bibliotekernes ledelse. En ny undersøgelse stiller skarpt på bibliotekschefens handlemuligheder.

En frisk rundspørge, gennemført af konsulenthuset Pluss Leadership (PL), tilkendegiver næsten samtlige bibliotekschefer blandt de 60, som har valgt at svare, at de oplever, at biblioteket befinder sig i en særdeles heftig forandringsproces. Spørgsmålet er så: hvilke muligheder ser bibliotekscheferne for handling?

Største styrke, svaghed, mulighed og trussel

Bibliotekscheferne har forholdt sig til en liste over 10 udsagn, der relaterer sig til bibliotekernes aktuelle styrker, svagheder, muligheder og trusler. Bibliotekscheferne blev bedt om at ranke de tre udsagn indenfor hver kategori, som de finder vigtigst for deres arbejde. I figur 1 har vi samlet de udsagn, som bibliotekscheferne scorer højest.

	Styrker	Svagheder
Indre	<ol style="list-style-type: none"> 1) Bibliotekernes berøringsflade til alle dele af samfundet 2) Bibliotekerne er fysiske mødesteder i digitaliserede kommuner 3) Bibliotekernes professionelle indstilling 4) Bibliotekernes mange personligheder og store engagement 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Bibliotekernes selvopfattelse har ikke udviklet sig i takt med samfundsudviklingen. 2) Knappe personaleressourcer 3) Bibliotekernes fysiske rammer, der ikke giver mulighed for de aktiviteter, som de gerne vil tilbyde. 4) Manglende kompetencer inde for projektledelse
Ydre	<ol style="list-style-type: none"> 1) Biblioteket som mødested og kreativt rum 2) Samarbejde med lokale interessenter 3) En satsning på læring og undervisningstilbud 4) Forpligtende partnerskaber 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kommunale besparelser og politiske dagsordener 2) At kvalitet måles i besøgstal fremfor i public service-aktiviteter og indhold 3) Udlånstal, der daler 4) Brugernes alderssammensætning

Fig. 1

På baggrund af besvarelsene har PL interviewet 10 af de 60 bibliotekschefer for at få en uddybning af deres besvarelse.

Ledelse er nøglen, men giver ikke sig selv

Når der spørges ind til, hvilke handlingsforslag bibliotekscheferne ser, siger mange bibliotekschefer, at det handler om "ledelse".

Først og fremmest er man optaget af ledelse af og i partnerskaber. Ledelse her handler om at skabe innovation sammen med institutioner, organisationer, netværk, grupper mv. med hvem, man deler samme vision, og på en måde, så medarbejdernes kompetencer bruges bedst muligt. Det er en måde at opnå resultater på sammen med andre i en 'kompleksø markedsituation'. Denne ledelsesopgave opfatter man som strategisk, kompleks og langsigtet. Man påpeger desuden, at det er vigtigt at have en vision at stå på, som også er formuleret på en sådan måde, at man kan dele den med partnere. Endelig opfatter man det som essentielt at have en velfungerende organisation for at kunne agere i partnerskaber.

Samarbejde, synlighed, gennemslagskraft og bibliotekspolitik

Med ændrede ledelsesstrukturer i mange kommuner, hvor bibliotekschefen flere steder kommer til at sidde i forvaltningen, øjner man også en mulighed for at udøve god (med-)ledelse blandt cheffolleger i kommunen. Det handler om, at man som bibliotekschef i kredsen af ledere i kommunen medvirker til at formulere, hvad det er, bibliotekets medarbejdere kan i forhold til samspillet imellem kommunens aktører, når det gælder formidling, involvering af borgere, projektledelse mv. Det er en måde at opnå synlighed, værdsættelse og nye samarbejdsmuligheder på.

Flere tilkendegiver, at det kalder på, at man som bibliotekschef prioriterer en revision af bibliotekspolitikken i kommunen, sådan at politikken beskriver og understøtter den mission, biblioteket kan få i forskellige samarbejds-konstellationer om at virkeliggøre en bredere kultur- og medborgerpolitik.

Styrket cheffolle med øget medarbejderfokus

Man taler også om en mere kompetencefokuseret ledelse. Det handler om at lede sine medarbejdere til at kunne varetage processer, der i højere grad involverer medborgere, og som sætter medborgernes ressourcer i spil omkring almenyttige formål i kommunen. Bibliotekscheferne peger i den sammenhæng på at involvering af borgerne i, hvad biblioteket skal udover kerneopgaven, er en vigtig mulig mission, og at det er en udfordring, som kræver fuld ledelsesmæssig bevågenhed.

Bibliotekscheferne taler endelig om 'operativ ledelse i nuet'. Om at være mere bevidst om at være nærværende og give feed-back. Her handler det om at få medarbejderne til at udvikle sig til at blive bedre til at håndtere en mere udadvendt og aktiv formidlende rolle samt om at få følgeskab af medarbejdere, sådan at alle funktioner og processer kendetegnes ved et mere proaktivt og opsøgende bibliotek.

Bibliotekschefernes fokus på ledelse, når de bliver spurgt til specifikke handlemuligheder, kan opsamlende udtrykkes i figur 2.

Pointen er, at mere målrettet ledelse er handlemuligheden, både på det interne plan, når medarbejderne skal udvikles, og mere bevidst ledelse er også handlemuligheden for at få succes i forskellige samarbejdsfora eksternt. Jo længere væk man bevæger sig fra det nære og nuet, jo vigtigere bliver det at have en

Indgreb i ophavsretsloven bør undgås

Anne-Sophie Lunding-Sørensen

Nanna Gyldenkerne

Steen Bording Andersen advokerer, i modsætning til mange andre kulturpolitikere, for indgreb i ophavsretslovgivningen på europæisk plan med henblik på at sikre fri låneret til digitale udgivelser.

Som forfattere er vi naturligt interesserede i, at litteraturen er tilgængelig via bibliotekerne, også i digital form. Vi vil gerne have vores bøger læst, men det er på ingen måde i litteraturens interesse, at biblioteksudlån erstatter bog salg. Vi ønsker tværtimod, at de to former for distribution af litteraturen trives side om side, også for e-bøgernes vedkommende. Og i den forbindelse er det afgørende, at både forlag og forfattere fortsat kan have en indtægt fra salg af e-bøger til private.

Man kan ikke bare sidestille e-bogen og den fysiske bog og sige, at de skal være omfattet af samme regelsæt. Indholdet kan være ens, men de to medier lægger op til vidt forskellige brugsmønstre og dermed også forskellige aftaleformer. Papirbogen er en fysisk genstand, som mange mennesker har lyst til at have stående på reolen. Men hvorfor købe en e-bog, hvis man bare hente den på eReolen i samme øjeblik, man får lyst til at læse den? Og hvorfor give en e-bog som gave, hvis modtageren selv gratis kan hente den med et par klik?

SBA fremhæver borgernes fri og lige adgang til information, læring og kulturel udfoldelse som et argument for en ændring af ophavsretsloven. For papirbøgernes vedkommende har den fri og lige adgang imidlertid aldrig betydet, at alle havde øjeblikkelig og gratis adgang til alt via bibliotekerne. Der har altid været forskellige former for 'friktion' i form af materialevalg, reserveringskøer osv. Og uanset hvilke former for friktion (fx i form af karenstid) forlag og biblioteker diskuterer sig frem til for e-bøgerne, kan der næppe siges at være tale om et stort demokratisk problem, så længe det samme indhold er tilgængeligt på papir.

Ingen kan vist undgå at vide, at det har voldt store problemer at nå frem til den gældende aftale om eReolen, men det er bestemt ikke et argument for at lave indgreb i ophavsretslovgivningen, som SBA foreslår. I det konkrete tilfælde vil det tværtimod være hasarderet at lave et ophavsretsligt indgreb med risiko for at smadre en i forvejen usikker balance. Mere principielt vil det være et alvorligt tilbageskridt, hvis de nordiske lande, som har en veludviklet tradition for at lave frivillige aftaler på ophavsretsområdet, fremover bliver underlagt en EU-lovgivning, der udspringer af behov og interesser, som ikke er vores.

Nanna Gyldenkerne, forfatter og formand for gruppen af forfattere og illustratører i Dansk Forfatterforening.

Anne-Sophie Lunding-Sørensen, forfatter og formand for den skønlitterære gruppe i Dansk Forfatterforening og medlem af DBs Repræsentantskab

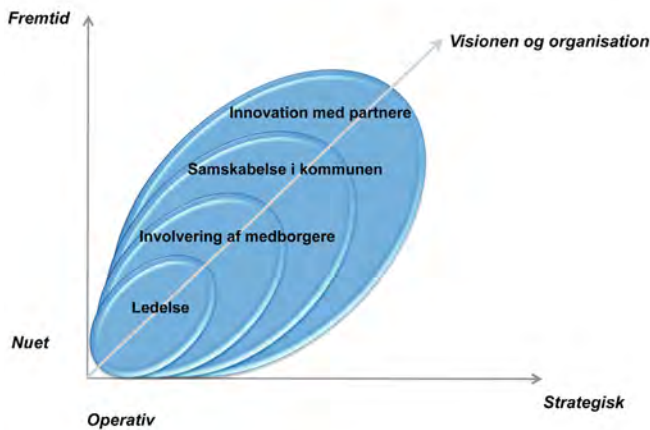

Fig. 2

tydelig vision og et tydeligt strategisk ståsted. Sådan set handler det om at sikre, at der er et stærkt personalemæssigt fundament for at kunne agere mere udadvendt og opsøgende i sine omgivelser.

Fremtidens dobbelte ledelsesudfordring

Fremover skal biblioteksverdenens chefrølle udfyldes med langt større bevidsthed om denne dobbelthed. Mellem dels at skulle positionere biblioteket i det samlede borgerrettede og kulturinstitutionelle miljø på den ene side, og dels en tæt-på-ledelse i forhold til medarbejdere, der skal flyttes kompetencemæssigt, holdningsmæssigt, i selvpfattelsen, etc.

Det kan være to roller og funktioner, som kan være vanskelige at forene i samme person, og hvis man deler dem på to personer, er det fantastisk vigtigt, at der er tæt koordination, så det ledere i den strategiske og komplekse rolle sælger til samarbejdspartnere mv. også er det, man oplever, der kan leveres i praksis i organisationen.

Ser man alene på ledere i den strategiske, komplekse og udadvendte rolle, er udfordringen, hvordan man som nøgleaktør får gennemslagskraft, kompetencer og legitimitet nok blandt kommunens politikere og forvaltninger i forhold til at yde sit positive og innovative bidrag til, at fremtidens borgere også som voksne udvikler 'Empowerment'. Muligheden er, at fremtidens bibliotek får lov til også at være en udvikler og social samspiller i krydsfeltet mellem civilsamfund og det 'offentlige'.

■ **OLE BISLETH**
Chefkonsulent
Pluss.dk

AT LÆRE AT LYVE

Når man er dreng sammen med biblioteket og skolen. Om fantastiske løgnehistorier som genvej til nye kompetencer.

I løbet af efteråret 2014 dannede en række biblioteker i hele landet ramme om *Lyveskoler*, hvor drenge i 5. klasse kunne lære at fortælle fantastiske løgnehistorier, under kyndig vejledning af den professionelle historiefortæller Hans Laurens. Lyveskolerne blev gennemført som et samarbejde mellem biblioteker og lokale folke- og privatskoler. Det hele kulminerede med en stor lyvefestival i Odense, hvor de bedste løgnehistorier blev kåret.

Bibliotekets nye rolle

Biblioteket må indstille sig på at spille en anden rolle end tidligere. Både i Danmark og internationalt fokuseres der mere på, at biblioteket skal fungere som et samlingssted, et være- og oplevelsessted, frem for blot et sted, hvor man låner bøger. Biblioteket må definere sig med nye

formål, heriblandt kunne være at styrke 'digital literacy' – eller digital dannelse, om man vil – hos brugerne. Folkeskolen igangsatte i 2014 en større reform, som blandt andet sætter fokus på nye læringsformer. I folkeskolereformen lægges der op til øget samarbejde med eksterne aktører og institutioner – det kan og bør eksempelvis være biblioteket.

Selvom mange børn læser bøger, er internettet, apps, spil og sociale medier mange børns foretrukne kilde til underholdning, viden og netværksdannelse. Biblioteket er nødt til at forholde sig til disse forandringer og dermed redefinere sig som et sted for uformel læring. Målgruppen, som Lyveskolen henvendte sig til, tilhører en generation af digitalt indfødte, hvis hverdag er gennemsyret af medier,

Engagementet i Lyveskolen var stort og sprudlende - og det er ikke engang løgn...

'Lyvekongen' Hans Laurens

og de kender kun en verden, hvor svaret på hvad som helst kan slås op på nanosekunder, og hvor internettet altid er tilgængeligt. Alligevel diskuteres digital literacy og -dannelse som aldrig før, og flere eksperter påpeger, at danske børn faktisk ikke er særlig dygtige til at bruge digitale medier til andet end spil og underholdning.

De gode historier

"Det er på biblioteket, de gode historier er", fortæller Kirsten Dyrberg Grønne, som er børnebibliotekar i Gellerup ved Aarhus, og netop derfor er det også det naturlige sted at afholde en Lyveskole. Projektet handlede først og fremmest om at få fat i en målgruppe, for hvem det ikke er naturligt at udtrykke sig igennem historier. Drengene i 5. klasse er i forvejen svære at få til at interessere sig for sprog, fortællinger og litteratur. De er optaget af det overdrevne, vilde og voldsomme, og det viste sig, at netop det, at få lov til at lyve, satte gang i fortællingerne på en særlig måde. Projektet var bevidst lagt an på at udfordre både skolens og bibliotekets kendte rammer og lade drengene selv bestemme, hvad en god historie skulle være.

Lyveskolerne rundt omkring i landet blev afsluttet med en stor Lyvefestival i Odense i november 2014. På de lokale lyveskoler var de bedste fortællinger blevet udvalgt og skulle så dyste mod hinanden i bedste X Factor-stil. For mange var det en stor oplevelse pludselig at have et publikum på 150 personer, og de kunne se, at det havde kunnet betale sig at arbejde seriøst med deres fortællinger. Lyveskolerne og Lyvefestivalen blev dækket intenst af flere medier. Både DR P1, P4 og KidsNews lavede reportager og indslag om projektet. Der var således udbredt interesse for at fortælle om, hvad en flok frække drenge i præ-teenage-alderen dog kunne få ud af at lære at lyve.

At lære at lyve

Den mundtlige fortælling stillede krav om særlige kompetencer, som drengene måtte tilegne sig undervejs. Læreren på lyveskolerne var fortælleren Hans Laurens, for hvem den mundtlige og kropslige fortælling er noget særligt. Eleverne lærte at bruge deres stemme bevidst, og at det betyder noget, hvordan man står foran publikum, og at man bliver bedre til at fortælle, hvis man øver sig. De lærte ligeledes at sætte fingeren på de gode steder i kammeraternes historier og konstruktivt at spørge ind til det, som kunne være svært at forstå. På Lyveskolen blev drengenes fortællinger indtalt i projektets app, Løgnfaktor, eller de blev filmet og lagt på SkoleTube.

Flere af deltagerne mener, at Lyveskolen har haft betydning for deres selvtillid og udviklet deres fortælleevne, lydhørhed, kropssprog og stemmeføring. Nogle af lærerne, hvis elever deltog i projektet mener ligeledes, at drengene har fået væsentlige kompetencer, som de kan bruge i skolen. Drengene arbejdede med deres

kropssprog, og hvilken betydning ens holdning og gestik har på tilskueren. Urolige drenge fik hjælp til at blive koncentrerede fortællere, hvilket kan være en konkret og nyttig erfaring, de kan tage med sig både i og uden for skolesammenhæng.

Både de deltagende bibliotekarer og lærere konkluderer, at lyveskolen med fordel kan gentages. Alle var imponerede over lyveskolelærer Hans Laurens arbejde, og der udtrykkes ønske om et tættere samarbejde mellem skoler og biblioteker, så arbejdet med lyvefortællinger kan blive bedre forankret i børnenes dagligdag, herunder undervisningen.

■ STINE LIV JOHANSEN OG NINA CHRISTENSEN

Center for Børnelitteratur
Århus Universitet
Redigeret af Pernille Kjær,
Odense Centralbibliotek
Fotos: OCB

FOLKEMØDE 2015 I BAKSPEJLET

Frygten for et mindre velbesøgt møde i år på grund af Folketingsvalget den 18. juni blev gjort til skamme. Hverken det eller et ekstraordinært sikkerhedsopbud pga. den hollandske politiker Gert Wielders besøg, lagde en dæmper på mødets unikke stemning. Omkring 100.000 valgte at lægge vejen forbi for at debattere og deltage i de over 2.500 events, oplyser den officielle arrangør Folkemødet.dk under Bornholms Regionskommune.

Danmarks Biblioteksforening deltog igen i år på Folkemødet i Allinge på Bornholm. Også denne gang som en af parterne bag teltet BIBZONEN – med aktiviteter fra morgen til aften. Bag teltet står udover DB først og fremmest Statsbiblioteket men også Centralbibliotekerne, Bibliotekschefforeningen, Det Kongelige Bibliotek og Bibliotekarforbundet. Målsætningen er at sætte større fokus på bibliotekernes services og skabe et bredere kendskab til bibliotekssektorens forskellige tilbud. Allinge præsenterede sig fra sin bedste side, vejret bød på solskin kun afbrudt af en enkelt regnskylle.

Om DBs deltagelse siger Michel Steen-Hansen, foreningens direktør. “Jeg er grundlæggende begejstret for Folkemødet, selv i år, hvor ekstremister, inviteret af foreningen Trykkefrihedsselskabet, som Gert Wielders fra Holland og fascisterne fra Grækenland, Gyldent Daggry, udfordrede mange. Personligt valgte jeg at vende dem ryggen, men jeg anholder ikke deres ret til at ytre sig på Bornholm. Dybest set er det nemlig i det demokratiske lys, at Danmarks Biblioteksforening og de øvrige biblioteker stiller op til og deltager i folkemødet.

Vi er der for at indgå i en demokratisk samtale med andre – borgere, brugere, ikke-brugere, eksperter og politikere – om hvordan demokratiet og den demokratiske institution biblioteket kan styrkes. Samlet set fik vi mange inputs med os hjem til netop dette arbejde, som DB året igennem er optaget af i samarbejde med biblioteker og politikere. Vi stiller også op i 2016. På gensyn på havnen næste år i Allinge den 16. til 19. juni!”

Fremtidens bibliotek Et sted for ny rummelig og rumbaseret læring?

Mens solen stod højt over den demokratiske folkefest fredag i Allinge udfoldede Nikolaj Bebe, specialist i design- og arkitekturpsykologi, en regulær kærlighedsfortælling, næsten en ny udgave af *Fifty Shades of Grey* tilegnet folkebiblioteket i BIBZONENs telt. Bebe indviede nemlig os mødedeltagere i sin ubetingede kærlighed til arkitekt Henning Larsens hovedbibliotek i Gentofte fra 1985.

Ingen tvivl om at Nikolaj Bebe mener, biblioteket har en central og vigtig rolle i fremtidens knowhow-samfund og ligesom i *Fifty Shades of Grey* sker det ikke uden kærlige piskesmæld. Biblioteket bør efter hans overbevisning skabe et decideret kreativt miljø, hvor læring, interaktion og viden mere målrettet fremmes således, at biblioteket får det optimale ud af sin rolle i samfundet.

Bebe peger på flere forhold, der skal kendetegne fremtidens bibliotek blandt andre: Et behov for stabilitet samtidig med ustabilitet. Biblioteket skal skabe rummet for fordybelse samtidig med omgivelser, som kan ændres og være et socialt samlingssted for mange forskellige samfundsgrupper.

Flow for biblioteket skal være stedet, hvor borgeren glemmer tid og sted og bare ‘er’. Komplekse miljøer, arkitekten skal være nytænkende og innovativ, mens biblioteksorganisationen skal sikre at biblioteket opleves som en helhed omfattende både god arkitektur og stærke formidlingsløsninger. Og så skal borgeren skal føle ejerskab til biblioteket og involveres i det omfang det er muligt.

/AB

Sharing is caring og biblioteket skal påtage sig frontløberrolle

Kulturarven tilhører os alle. Med de digitale teknologier har vi fået mulighed for at dele kulturarven og bruge den på helt nye måder. Hvad det betyder det for kulturarvens institutioner som museer og biblioteker stod først på tredjedagens program i BIBZONEN.

Christian Villum, Creative Commons, startede lørdagsprogrammet i teltet på havnen i Allinge. Han bød op til debat om vidensdeling under overskriften "Sharing is caring".

Helt fra vi er små, lærer vi, at vi skal dele. Men hvad i alverden har det med biblioteker at gøre? Villum mener, at biblioteket skal være frontløber i at vidensdele og skal arbejde mere målbevidst med at gøre det nemmere for borgerne at komme i besiddelse af korrekt og nuanceret viden. Bibliotekerne skal ifølge ham faktisk være fremtidens hackere. I tråd med WikiLeaks skal bibliotekerne forsøge at bryde så mange copyright-retigheder som overhovedet muligt.

Sharing knowledge – the new black

I lørdag morgens panel debatterede Steen B. Andersen, formand for Danmarks Biblioteksforening, sammen med Flemming Munch, Statsbiblioteket, og Berit Anne Larsen, Statens Museum for Kunst, hvordan biblioteket kan åbne mere op og sørge for en mere fri og lige adgang til viden.

Christian Villum påpegede, at The British Library havde gjort alt

det materiale, der var muligt indenfor lovens rammer, offentligt. Med mulighed for at kopiere materialet, hvis borgeren ønsker det. Dette skal de danske biblioteker også gøre, mente han.

Ifølge Flemming Munch er den danske bibliotekslov dog meget rigid, og det er derfor enormt svært at komme videre. Han nævnte f.eks. Statsbibliotekets nye database over aviser, hvor der udelukkende er mulighed for at offentliggøre aviser, som er over 100 år gamle. Det var derfor efter hans opfattelse meget vigtigt, at vi forsøger at påvirke politikerne til at gøre lovgivningen mere lempelig.

Steen B. Andersen (A), formand for Danmarks Biblioteksforening, gjorde det klart, at bibliotekerne skal være i front på det digitale, men at de ikke må glemme det fysiske bibliotek, som er så vigtigt for mange borgere.

Ikke mindst Berit Anne Larsen, Statens Museum for Kunst, talte varmt for øget fokus på sharing, noget som museerne har gode og voksende erfaringer med.

En ting var de alle fire enige om - sharing knowledge is the new black.

■ AUGUST BECKER

Tænketaanken Fremtidens Biblioteker

Berit Anne Larsen, SMKs formidlingschef:

Hvorfor er 'sharing caring' vigtigt?

Statens Museum for Kunst ønsker at være en katalysator for ny kreativitet og for betydningsfulde samtaler i danskernes liv. Studier af besøgende på SMK siden 2005 har vist, at landets største kunstsamling har potentiale til at skabe og understøtte nye, overraskende og meningsfulde samtaler mellem mennesker – og til selv at være platform for samtale. Vi ser på baggrund af vores erfaringer med digitale teknologier et stort potentiale i at rykke samtalerne ud af udstillingssalene og ind i danskernes eget liv.

Vi drømmer om SMK som en portal, hvor brugerne vil få mulighed for at selv at interagere med værket ved at downloade det som højtopløselige billedfiler og bruge dem til at udvikle fx illustrationer, projekter, visualiseringer eller plakater. Derudover kan brugerne indgå i samtaler om kunstværket med museets faglige personale, de kan selv uploade og arbejde med versioneringer af det enkelte kunstværk, og de kan mærke et kunstværk som 'en ven', hvilket betyder, at kunstværket fremover vil lade høre fra sig, når der er nyt at fortælle eller diskutere. De fremtidige samtaler ser vi frem til at blive både beriget og bevæget over.

BLIV KLOGERE PÅ BIBLIOTEKET
– BESTIL DBs PUBLIKATIONER PÅ WWW.DB.DK

FÅ DE SENESTE BIBLIOTEKSNYHEDER DIREKTE I DIN MAILBOX

Tegn abonnement på "Aviserne skriver" på www.db.dk.

Det er gratis, og de kommer hver uge!